Cena 60 gr. Цана 60 гр.

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА - КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 8 (156) БЕЛАСТОК, 22 ЛЮТАГА 1959 года ГОД IV

Сёння ў нумары

Новая праца беларускага скульптара Івонцява «Прэч каланіялізм».

Усё шырэй разгортваецца дзейнасць Беларускага грамадска-культурнага таварыства

Дзейнасць БГ-КТ на Бельшчыне ў апошні час становіцца сапраўды масавай. Зараз таварыства тут налічвае 714 членаў, аб'яднаных у 22 гуртках. Сярод вясковых гурткоў таварыства на Бельшчыне вельмі добра развіваецца мастацкая самадзейнасць. Існуе тут 14 самадзейных драмгурткоў, якія з пастаноўкамі беларускіх п'ес часта выступаюць у розных мясцовасцях павета і карыстаюцца агульнай папулярнасцю. На Бельшчыне існуюць таксама 4 самадзейныя харавыя калектывы, 2 тэнцавальныя, 2 дэкламатарскія, і 1 музыкальны. У апошні час арганізаваны новыя гурткі БГ-КТ у Пасынках, Кошках, Тапчыкалах і Казлах.

Дасягненні дзейнасці таварыства заключаюцца ў тым, што праўленне Бельскага аддзела БГ-КТ патрапіць заахвоціць і арганізаваць да грамадскай працы ўсё новых людзей. Цяпер не толькі члены праўлення аддзела арганізуюць новыя гурткі таварыства. Штораз больш членаў паасобных гурткоў ахвотна ідуць у суседнія вёскі і арганізуюць там усё новыя гурткі, адначасова заахвочваючы моладзь да культурнай дзейнасці. Яшчэ нядаўна арганізаваўся гурток БГ-КТ у Райках, а ўжо члены гэтага гуртка Рыгор Семянюк і Уладзімір Філімонюк арганізавалі новыя гурткі ў Кошках і Казлах. І так у штодзённай працы з людзьмі павялічваюцца рады адданых актывістаў таварыства

Вельмі добрай з'явай з'яўляецца на Бельшчыне тое, што актывісты таварыства — гэта ў большасці нашыя беларускія настаўнікі. Напрыклад, шырока вядомыя тут сваёй дзейнасцю Галіна Карпюк — настаўніца са Шчытоў, Надзя Бобік і Людміла Кацэйка — настаўніцы з Дубяжына, Зіна Бурыла — настаўніца з Катлоў, Зіна Белах — настаўніца з Гацькоў і шмат іншых. І сярод сялян ёсць таксама шмат актывістаў таварыства. Напрыклад, Іван Юрчук з Парцава, Іван Казімірук са Спічак, Шымон Раманюк са Шчытоў, Гыгор Семенюк з Раек шмат дапамагалі і далей дапамагаюць праўленню аддзела ў арганізаванні новых гурткоў і разгортванні культурнай дзейнасці таварыства.

Дзякуючы актыўнай дзейнасці Беларускае грамадска-культурнае таварыства на Бельшчыне здабывае ўсё большы аўтарытэт сярод насельніцтва і сапраўды становіцца неабходным у штодзённым жыцці беларусаў. (вб)

1000 школ на тысячагоддзе

Апрацавалі свой план

Перад III З'ездам ПАРП кожная партыйная арганізацыя апрацоўвала свой перспектыўны план развіцця на 1959—1965 гады. Гэтыя планы абымаюць найбольш пільныя справы сваёй мясцовасці. Над тымі планамі дыскусію праводзіць цэлы народ. Між іншым, такі план апрацаваны партыйнай арганізацыяй у в. Кленікі (Гайнаўскі пав.). Галоўнай праблемай тут з'яўляецца пабудова школы. Школа, у якой вучацца цяпер дзеці, малая. Знаходзіцца тут толькі дзве залы. Вучнаў у школе ёсць каля двухсот, 6 настаўнікаў. Школа сямікласная. Немагчыма вучыцца ўсім у той школе. Тры залы знаходзяцца ў прыватных дамах. Установы, у якіх яны знаходзяцца, дрэнныя. Настаўнікі мусяць праз цэлы перапынак ісці з аднаго класа ў другі. Мяркуюць, што колькасць дзяцей яшчэ павялічыцца. Гледзячы на такія ўстановы, партыйная арганізацыя выступіла з гэтай праблемай на агульным сходзе.

На сходзе быў выбраны камітэт пабудовы школы, у які ўвайшло 13 асоб. Старшынёю камітэта стаў загадчык школы Станіслаў Касцюк. На сходзе людзі пастанавілі даць 30 працэнтаў уласнага ўкладу ў пабудову школы. Будзе ён выражацца ў форме грошай, давозу камня, жвіру і нефакавай працы.

Ужо камітэт прыступіў да працы і робіць першыя старанні. Цяпер толькі павінны дапамагчы ўсе сяляне абвода кленіцкай школы. А з пабудовай новай школы падымецца яшчэ вышэй культура і асвета. Прычынімся да рэалізацыі заклiку: «Тысяча школ на тысячагоддзе Польшчы».

А. ЗАКРОЙШЧЫК
Кленікі

Кінаўстаноўка — вялікі дапаможнік у працы таварыства

Галоўнае Праўленне Беларускага грамадска-культурнага таварыства атрымала з Пасольства СССР у Польшчы вузкатасьмовую кінаўстаноўку з арыгінальнымі савецкімі фільмамі да выкарыстання на працягу аднаго месяца. Таварыства пастанавіла выкарыстаць атрыманую кінаўстаноўку як найбольш карысна. Запланавана паехаць з фільмамі ў першую чаргу ў тыя вёскі Беласточчыны, куды аб'язновае кіно заглядае вельмі рэдка ці нават не заглядае зусім.

На працягу месяца, г. зн. ад 15 студзеня да 15 лютага адбылося 46 кінасеансаў у 29 мясцовасцях Беласточчыны, дзе пражывае беларускае насельніцтва. На гэтых кінасеансах прысутнічала каля 9 тысяч асоб. Школьныя ці клубныя залы, у якіх адбываліся фільмовыя сеансы, былі заўсёды перапоўнены. Здаралася нават і так (як гэта, напрыклад, мела месца ў вёсках Збуч і Кленікі ў Гайнаўскім павеце, у Парцаве ў Бельскім павеце, ці ў Талькоўшчыне ў Сакольскім павеце), што людзі, якія не маглі змясціцца ў зале, стаялі на панадворку і праз вокны глядзелі з экрану тое, што ў такіх абставінах зладзіць было можна.

На кінасеансы прыходзілі старэйшыя людзі, якія нікалі ў сваім жыцці не аглядалі фільмаў. Трэба сказаць, што Таварыства, маючы ў месячным выкарыстанні кінаўстаноўку правяло сапраўды вялікую работу. Тым больш, што фільмовыя сеансы спалучыліся з гутаркамі аб Таварыстве, аб «Ніве», аб дасягненнях БССР у яе слаўнае саракагоддзе.

Кінаўстаноўка з'яўляецца вялікім дапаможнікам у нашай працы. Яна спрыяе падняццю культуры нават у самых адсталых беларускіх вёсках Беласточчыны.

Шкада толькі, што Таварыства не мае кінаўстаноўкі на ўласнасць. Маючы сваю кінаўстаноўку, Таварыства не каменайша, а пастаянна і рэгулярна магло б абслугоўваць фільмамі нашыя вёскі і знаёміць беларускае і польскае насельніцтва з дасягненнямі кінематаграфіі. В. Ш.

З'езд пісьменнікаў Беларусі

Днямі закончыў работу IV з'езд пісьменнікаў Беларусі. У дакладзе і выступленнях пісьменнікі падкрэслівалі, што беларуская літаратура дабілася вялікіх поспехаў, асабліва пасля XX з'езду КПСС.

Адначасова на з'ездзе была мова аб сур'ёзным адставанні беларускай паэзіі, драматургіі і кінадраматургіі. Шмат крытычных заўваг было ў адрас дзіцячых пісьменнікаў.

Многа на з'ездзе гаварылася аб заданнях пісьменнікаў, якія выплываюць з пастаноў XXI з'езду КПСС. Аратары падкрэслівалі, што чытач чакае ад пісьменнікаў больш значных твораў.

З вялікай прамовай на з'ездзе выступіў першы сакратар ЦК КП Беларусі К. Т. Мазураў.

Выдавецкі план БГ-КТ на 1959 год

Выдавецкая Камісія пры ГП БГ-КТ апрацавала план выданняў на 1959 г. У ім зборнікі вершаў, прозы, фальклору, песняў, навуковы, дзіцячы, дзве аднаактовыя п'есы і каляндар на 1960 г. Разам дзевяць пазіцый.

«Рунь»

Неўзабаве выйдзе з друку зборнік вершаў членаў Беларускага літаратурнага аб'яднання у Польшчы. Зборнік ужо здадзен у набор у друкарню і будзе мець загаловак «Рунь». Тыраж 2.000 экз. (рл)

28 лютага ў 19 гадз'ін 28 лютага ў 19 гадзін

ГАРАДСКІ АДДЗЕЛ БГ-КТ у Беластоку арганізуе

ВЕЧАРЫНУ

У ПРАГРАМЕ:

выступленні эстрады, танцы, спевы

Буфет на месцы. Уваход 20 зл. ад асобы.

Для членаў Таварыства — 16 зл.

Запрашэнні можна атрымаць: у канцылярыі Аддзела БГ-КТ — будынак Звёзкаў Завадовых, пакой 11-а, а таксама ў рэдакцыі «Нівы», пакой нумар 23 (вул. Вясялоўская 1).

Да 41-й гадавіны Савецкай Арміі

Лічбы і факты

■ 15(28) студзеня 1918 года Ленін падпісаў дэкрэт аб фарміраванні Чырвонай Арміі.

■ 23 лютага 1918 года ў бітвах пад Нарвай і Псковам першыя збройныя атрады рэвалюцыйных байцоў далі знішчальны адпор германскім захопнікам і затрымалі іх марш на Петраград — сталіцу Савецкай Расіі. Гэтая дата і стала святам Савецкай Арміі.

■ 29 мая 1918 года была прынята пастанова аб абавязковым наборы працоўных у Чырвоную Армію. Дагэтуль Савецкія Узброеныя Сілы камплектаваліся на прынцыпе дабраахвотніцтва. Гэты прынцып трэба было замяніць у сувязі з адкрытай чужаземнай інтэрвенцыяй.

■ У гады грамадзянскай вайны ў шарэнгах арміі і флоту было звыш 300 тысяч камуністаў, гэта значыць больш чым палова ўсяго членскага складу партыі.

■ Ад 1930 да 1939 г. лік самалётаў Савецкай Арміі павялічыўся ў 7 раз, танаж баявых караблёў узрос на 130 працэнтаў, танкавы парк павялічыўся ў 43 разы, артылерыя — амаль у 7 раз.

■ У 1929 годзе Савецкая Армія разбіла войскі кітайскіх мілітарыстаў на КВЖД.

■ Летам 1938 года Савецкая Армія разграміла японскіх агрэсараў у раёне возера Хасан, а ў жніўні 1939 года — у раёне ракі Халхін-Гол.

■ На пачатку 1940 года Савецкая Армія разграміла войскі белафінаў.

■ У гады Вялікай Айчыннай вайны звыш 7 мільёнаў савецкіх воінаў былі ўзнагароджаны ардэнамі і медалямі, звыш 11 тысяч удастоены звання Героя Савецкага Саюза.

■ Пад канец Вялікай Айчыннай вайны ў шарэнгах Савецкай Арміі і Флоту было 3,5 мільёнаў камуністаў, гэта значыць 60 працэнтаў усяго складу партыі.

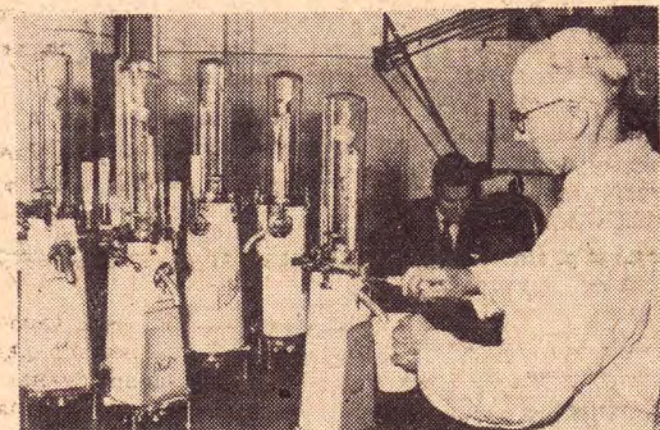
■ У час Вялікай Айчыннай Вайны звыш мільёна беларусаў змагалася ў шарэнгах Савецкай Арміі.

■ За гераізм і адвагу ў барацьбе з гітлераўскімі захопнікамі звыш 100 тысяч беларускіх воінаў атрымала ордэны і медалі, 295 — званне Героя Савецкага Саюза.

■ У час Вялікай Айчыннай вайны звыш 370 тысяч беларускіх партызанаў змагалася на тылах ворага на тэрыторыі Беларусі. За гераізм і адвагу, выказаную ў барацьбе з ворагам, звыш 100 тысяч беларускіх партызан атрымала ордэны і медалі, а 73 — званне Героя Савецкага Саюза.

■ Беларускія партызаны, між іншым, знішчылі каля 500 тысяч гітлераўскіх салдат і афіцэраў, паліцэйскіх чыноўнікаў і іх пасобнікаў, знішчылі 296 самалётаў ворага, падбілі 1.192 танкаў і бранемашын.

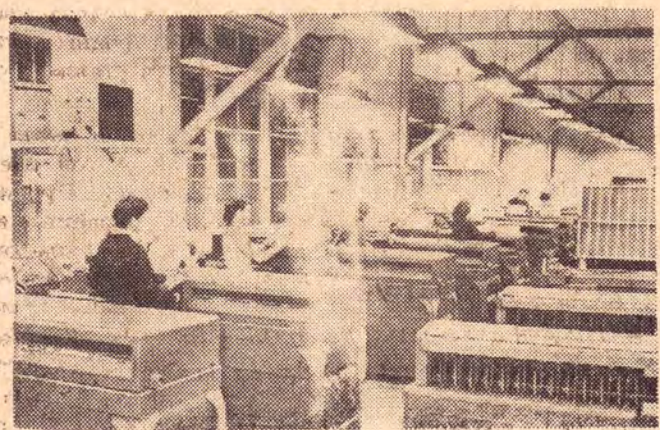
Тэхніка ў ГДР

У гандлёвай сетцы ГДР уведзена аўтаматычнае абслугоўванне кліентаў. Фабрыка машын «Зеляфф» у Берліне выпускае — паза вядомымі ўжо аўтаматамі да продажу напіткаў — спецыяльны аўтамат новага тыпу «Каскад».

На здымку: тэхнічны кантроль аўтаматаў «Каскад». фота — ЦАФ

У СССР праводзіцца перапіс насельніцтва

На здымку: цэнтральная падліковая станцыя ў Маскве рыхтуецца да Усесаюзнага перапісу насельніцтва ў 1959 годзе. Фота — ЦАФ

Новая дзяржава — Кіпр

У апошні час усё паказвае на тое, што спрэчка за востраў Кіпр, якая столькі гадоў існавала паміж Грэцыяй, Турцыяй і Вялікабрытаніяй, неўзабаве закончыцца.

У мінулым тыдні ў горадзе Цурых у Швейцарыі адбыліся перагаворы паміж прэм'ерам Грэцыі — Караманлісам і прэм'ерам Турцыі Мандарасам, якія прывялі да пагаднення і апрацавання канстытуцыі для будучай дзяржавы — Кіпра. Аднак у сувязі з тым, што на Кіпры распараджаецца Вялікабрытанія, пагадненне заключанае паміж Грэцыяй і Турцыяй, павінна атрымаць згоду гэтай дзяржавы.

Скажам, што Вялікабрытанія будзе поўнасцю згоднай. Аб чым, галоўным чынам, гаворыцца ў грэка - турэцкім пагадненні?

Паводле праекта падрыхтаванай канстытуцыі Кіпр маецца быць незалежнай рэспублікай, якою кіраваць будзе прэзідэнт кіпрыйскай рэспублікі, кіпрыец грэчаскага паходжання. Намеснікам прэзідэнта будзе таксама кіпрыйскі грамадзянін, але турэцкага паходжання. Найвышэйшым заканадаўчым органам будзе Нацыянальны сход, у якім грэкам прызнаецца 70 прац. мандатаў, а туркам (яны складаюць меншасць) — 30 прац. мандатаў. Канстытуцыя абараняе туркаў, такім чынам, што ніводзін артыкул апрацаванага ў сучасны момант праекта не будзе зменены, калі не згодзіцца на гэта 90 прац. дэпутаваных у Нацыянальным сходзе. Да канстытуцыі дададзены клаўзулы, якія перашкаджаюць злучыць Кіпр з Грэцыяй або Турцыяй і правесці падзел вострава. Калі гаварыць аб Вялікабрытаніі, згодна з законамі, яна затрымае на Кіпры ўсе свае вайсковыя базы — сухапутныя, марскія і паветраныя. Акрамя таго, на востраве будуць знаходзіцца войскі Грэцыі і Турцыі, якія належаць да войск НАТА. Новая дзяржава арганізуе ўласнае войска і жандармерыю ў колькасці 4.000 асоб. Такім чынам, з увагі на праект, урад Вялікабрытаніі не мае падставы адкінуць грэка-турэцкія прапановы. Кіпр, што праўда, не будзе брытанскай калоніяй, але і так вядома, што шматгадовая барацьба з магутнай хваляй супраціўленчага руху на гэтым востраве не прыносіла карысці Вялікабрытаніі, на якую яна разлічвала.

У сучасны момант акупіраванне Кіпра Вялікабрытаніяй будзе мець характар не эканамічны, як дагэтуль, а ваенны. Гэткі абарот справы мае вялікае значэнне, таму што Кіпр знаходзіцца на важным шляху Міжземнага мора ля берагоў Турцыі, якая, як вядома, з'яўляецца самым актыўным членам паўночна - атлантычнага і багдадскага пакта. Калі гаварыць аб стратах, дык найбольш пацярпеўшай з'яўляецца Грэцыя. Грэчаскі ўрад на працягу шмат гадоў дамагаўся далучыць Кіпр да Грэцыі, праяўляючы такім чынам адабрэнне для нацыянальна - вызваленчага руху на востраве.

Арганізацыя незалежнасці ЭОКА на першым плане ў сваёй праграме ставіла злучэнне Кіпра з Грэцыяй. Гэта вынікае з дамаграфічнай структуры вострава. 80 прац. насельніцтва вострава складаюць грэкі, туркі выразна з'яўляюцца меншасцю. Вялікабрытанія, абараняючы свае інтарэсы, падтрымлівала праекты туркаў адносна падзелу Кіпра. У сучасны момант, калі вырашэнне справы мае кампрамісны характар, урад Вялікабрытаніі мае чым задавальняцца. Гэта і адлюстроўваецца ў англійскім друку. Лонданскі «Таймс» ад 14 лютага г. г. піша: «Няма сумнення, што ўрад Вялікабрытаніі прыняў цурыжскую канцэпцыю, якая гаворыць аб незалежнасці Кіпра. Прадстаўнікі Грэцыі і Турцыі імкнуцца запэўніць вялікабрытанцаў, што, для іх войск будуць створаны на востраве спрыяльныя ўмовы».

Гэты ж самы штодзённік паведамляе, што на Кіпры застанецца каля 10 тысяч брытанскіх салдат.

У многіх іншых газетах і часопісах Вялікабрытаніі пішуць, што дадатным вынікам пагаднення ў справе Кіпра будзе ажыўленне дзейнасці балканскага пакта, да якога, як вядома, апрача Грэцыі і Турцыі, належыць таксама Югаславія.

За апошнія гады палітычная актыўнасць балканскага пакта была, можна сказаць, непрыкметнай з прычыны непаразумення паміж Грэцыяй і Турцыяй.

Усё гэта гаворыць аб палітыцы імперыялістычных дзяржаў і з'яўляецца доказам, што імперыялістычныя дзяржавы зацікаўлены толькі ў сваіх вялікіх карысцях, а ніколі ў становішчы малых народаў.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Будаўніцтва на Заходніх Землях

На працягу апошніх трох год у нашай краіне дасягнуты вялікія поспехі ў галіне жыллёвага будаўніцтва. Аб гэтым сведчаць некаторыя лічбы за 1958 год. За апошні мінулы год здадзена ў карыстанне ў гарадах і вёсках на Заходніх Землях каля 225 тысяч кватэр, гэта значыць на 47 прац. больш чым у 1956 годзе. Таму рэальнай з'яўляецца задача, пастаўленая партыяй і ўрадам — пабудаваць у гадах 1956 — 1960 1.200.000 жыллёвых памяшканняў.

На здымку: горад Аполе, які быў знішчаны ў 45 працэнтах, стаў новым горадам, зніклі сляды ваеннай разбуранасці. ЦАФ. — Фота — Аконьскі.

Весткі з БССР

Беларускі цырк

Як мы ўжо паведамлялі, у Мінску пабудован зімовы дзяржаўны цырк. Гэта адзін з лепшых і найбольш добраўпарадкаваных цыркавых будынкаў у Савецкім Саюзе. Глядзельная зала ўмяшчае каля 1.700 чалавек. Вельмі добрая акустыка. З любога месца добра відаць манеж. Сцены ўпрыгожаны новымі творамі беларускіх мастакоў. 11 лютага адбылося афіцыйнае адкрыццё цырка.

У першай цыркавой праграме беларускага калектыву найбольшае месца займаюць акрабатыка і гімнастыка. Прыйшоў на арэну цырка і вясёлы кемлівы Несцерка. Ён выкрывае шаптуноў, крытыкуе нядбайных. Праграма выступленняў была вельмі разнастайная і цікавая.

У Інстытуце мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору

Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору быў створан у сістэме Акадэміі навук БССР у чэрвені 1957 года. За гэты час навуковыя супрацоўнікі распрацоўвалі гісторыю беларускага тэатра, кіно, выяўленчага мастацтва, беларускай музыкі.

Для збору этнаграфічнага матэрыялу і вуснай паэтычнай творчасці перыядычна выязджаюць на месцы навуковыя экспедыцыі. Выдан рад кніг па мастацтву, фальклору, этнаграфіі. Выпушчаны чатыры змястоўныя альбомы.

У архівах Савецкага Саюза ўдалося расшукаць матэрыялы аб беларускім прыгонным артысце - танцору Х. Буткевічу. Сабраны таксама матэрыялы аб вядомым этнографе Е. Раманаве, аб тэатры І. Буйніцкага.

Закончылася сесія Акадэміі сельскагаспадарчых навук БССР

Два дні ў Мінску праходзіла сесія Акадэміі сельскагаспадарчых навук БССР, прысвечаная пытанням развіцця сельскай гаспадаркі і сельскагаспадарчай навукі ў рэспубліцы ў гэтым сямігоддзі.

На сесіі было выбрана восем акадэмікаў і восем членаў - карэспандэнтаў Акадэміі сельскагаспадарчых навук БССР. Галоўным вучоным сакратаром Акадэміі выбран акадэмік І. А. Мінкевіч. Былі зацверджаны таксама дырэктары навукова - даследчых інстытутаў.

Новыя галіны хімічнай прамысловасці

Шырокая праграма развіцця хімічнай прамысловасці будзе ажыццёўлена ў Беларусі. У будучай сямігодцы ў рэспубліцы больш чым у тры разы ўзрасце вытворчасць хімічнага валакна. Упершыню пачнецца прадукаванне мінеральных угнаенняў, сінтэтычных матэрыялаў з нафты і прыроднага газу.

На поўдні рэспублікі на базе велізарных залежаў мінеральнай сыравіны ўжо пачата будаўніцтва Старобінскага калійнага камбіната. Ідзе пракладка ствалоў першых шахтаў. Даследваная калійная соль аказалася высокай якасці. Да канца сямігодкі Беларусь будзе даваць больш дваццаці працэнтаў агульнасаюзнай вытворчасці калійных угнаенняў.

Будзе арганізавана вытворчасць раду хімічных прадуктаў на базе будуючагася Полацкага нафтаперапрацовачнага завода. (а. ч.)

Масква

(Ад нашага карэспандэнта)

І вось мы ў Маскве. Выгадна размясціўшыся ў нашым турыстычным аўтобусе, мы ездзім па вуліцах Масквы, знаёмімся з горадам.

Так, гэта зусім не такая Масква, аб якой мне так часта расказваў бацька (яму давялося тут быць у дарэвалюцыйныя гады). Не сустрэлі мы ніводнай традыцыйнай у часы бацькавай пабыўкі ліхой тройкі, запрэжанай у маляваныя санкі. Не ведаю, мо' і таму, што на вуліцах Масквы, хоць зіма ў разгары, нідзе не знойдзеш снегу. Калі ён толькі нападае, яго зараз жа падбіраюць снегачысцiцелі. А мо' таму, што гэта ўжо выйшла з моды? Але не, пасля я даведаўся, што масквічы і цяпер вельмі любяць і тройку, і масляную, толькі не ў самай Маскве, а ў падмаскоў'і. У Маскве, як яны сцвярджаюць, гэта не падыходзіць.

У які б вы бок сталіцы не падаліся, дык усюды відаць рост новага. Асабліва гэта заўважаецца далей ад цэнтра. Тут будуюцца цэлыя новыя кварталы. Нават руская зіма не ў сілах перашкодзіць працы будаўнікоў. Масква разбудоўваецца ў шыр. Таму, праязджаючы акраінамі горада, прыезджага здзіўляе наяўнасць вялікіх кантрастаў. Побач з навейшымі шматпавярховымі дамамі - гігантамі стаяць маленькія, быццам ад жаху прыпаўшыя да зямлі, драўляныя «ізбушкі». Масквічы гэты факт растлумачваюць тым, што шпаркая разбудова сталіцы ў шыр проста паглынае быўшыя падмаскоўныя вёскі. Развальваць гэтыя домікі пакуль немагчыма. Ну, што ж, жыллёвая праблема і ў Маскве яшчэ не зусім вырашана. Усё ж-такі Масква, амаль сямімільённы горад.

Масквічы апранаюцца багата, аднак за мала густоўна. У большасці спатканых на вуліцы жанчын шыкарныя футры. Вельмі тут модныя таксама на паліто каўнеры з сярэбраных лісаў, так званыя «чорнабуркі». Іх сапраўды маса на вуліцах Масквы. У кожнага мужчыны абавязкова футраная шапка.

У магазінах заўсёды поўна пакупнікаў. Вялікай папулярнасцю сярод масквічоў карыстаецца Дзяржаўны Універсальны Магазін, так званы ГУМ, што насупраць Чырвонай Плошчы. Тут можаш купіць усё. Аднак і тут тысячы пакупнікаў і тут цесна. Але вас сустрэне ветлівасць. Абавязкова ўступяць вам месца (нейк тут адразу пазнаюць іншаземцаў) і прадаўшчыца ў першую чаргу спытае вас: «Что вам подать товарищ?»

Прабываючы ў Маскве, мы таксама прайшлі экскурсіяй па музеях і гістарычных помніках сталіцы. Асаблівае ўражанне на экскурсантаў робіць старажытні Крэмль. Мне перадусім запомнілася ў Крэмлі Аружэйная палата. Тут сабраны каштоўныя прадметы еўрапейскага і ўсходняга прыкладнога мастацтва.

Давялося нам пабываць і ў славутай Трэцякоўскай галярэі. Тут заўсёды шматлюдна і пры ўваходзе ў музей стаіць даўжэзная чарга наведвальнікаў.

Людзі розных прафесій і ўзросту. Трацякоўская галярэя цікавіць кожнага. Хаця б толькі з-за яе варта пабываць у Маскве.

ВАСІЛЬ БАРШЧЭЎСКІ

Цар-звон каля званіцы «Іван Вялікі» на Крамлі.

С. МАРГУНСКІ **7)**

Першая канстытуцыя Беларусі

Паршая Канстытуцыя БССР зафіксіравала ўсе тыя дасягненні, якія былі заваёваны рабочымі і працоўнымі сялянамі ў выніку перамогі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

Узорам для Канстытуцый усіх брацкіх савецкіх рэспублік, у тым ліку і для Канстытуцыі БССР, паслужыла прынятая 10 ліпеня 1918 года V Усерасійскім з'ездам Саветаў Канстытуцыя РСФСР, у якой быў запісан вопыт барацьбы і арганізацыі пралетарскіх мас супроць эксплуататараў і ўнутры краіны, і ва ўсім свеце.

Першая Канстытуцыя Беларускай савецкай рэспублікі заканадаўча замацавала дыктатуру рабочага класа. Яна абараняла грамадскія парадкі, выгадныя рабочаму класу і ўсім працоўным. У гэтым яе галоўнае адрозненне ад любой буржуазнай канстытуцыі. Першая Канстытуцыя Беларусі замацоўвала ліквідацыю эксплуататарскіх класаў, знішчэнне эксплуатацыі чалавека чалавекам, адмену прыватнай уласнасці на зямлю, аб'яўленне лясоў, нетраў і вод дзяржаўным здабыткам.

Высоўваючы задачу знішчэння варожых эксплуататарскіх класаў і іх агентуры, беларуская савецкая сацыялістычная дзяржава ў сваёй палітыцы выходзіла з неабходнасці ўмацавання брацкага саюза рабочых і сялян. Ад узаемаадносін рабочага класа з працоўным сялянствам, галоўным чынам з сярэднім сялянствам, залежаў лёс і будучае Савецкай Беларусі.

Канстытуцыя БССР аднавіла палажэнне Канстытуцыі РСФСР аб правах і абавязках грамадзян. Яна замацавала адно з важнейшых дасягненняў, заваёваных працоўнымі, — непарушнасць, паўнату і рэальнасць сацыялістычнай дэмакратыі і ўпрыватнасці інстытута асноўных праў і абавязкаў грамадзян, выказваючага сапраўдны дэмакратызм савецкага грамадскага і дзяржаўнага ладу.

У Варшаўскім ваяводстве 32 даклады аб Беларусі

У сувязі з 40-годдзем утварэння БССР у месяцы студзені Ваяводскае Праўленне ТПП-Р у Варшаве арганізавала шмат мерапрыемстваў прысвечаных гэтай даце.

Найбольшым поспехам карысталіся вечарніцы, прысвечаныя беларускай культуры і паэзіі. Самымі шматлікімі імпрэзамі былі аднак даклады аб Беларусі. На працягу месяца ВП ТПП-Р эрганізавала 32 даклады. Выслухала іх звыш 4,5 тыс. асоб. (рл)

Пласцінкі з беларускай музыкай

У гандлёвую сетку БССР паступіла многа альбомаў грамафонных пласцінак з беларускай музыкай. У кожным альбоме 5 пласцінак вырабу Ленінградскага завода грампласцінак.

Тут песні Н. Сакалоўскага, Д. Лукаса, І. Любана, У. Алоўнікава, П. Падкавырава, Р. Пукста, Ю. Семянякі, беларускія народныя песні ў выкананні харавой капелы БССР, народнага хору, самадзейных ансамбляў, салістаў М. Дзянісава, Т. Ніжнікавай, І. Балоціна і іншых. Асабліва шырокі попыт маюць пласцінкі з вядомымі беларускімі песнямі і танцамі «Радзіма мая дарагая», «Бывайце здаровы», «Любы зоры залацістыя». «Песня пра Заслонава» ,«Ой, Нёман», «Лявоніха», «Бульба».

Есць пласцінкі з сімфанічнымі творамі Я. Цікоцкага, Д. Камінскага, М. Аладава і іншых кампазітараў.

Кожныя пяць мінут матацыкл

На Мінскім мотавеласіпедным заводзе цяпер кожныя 40 секунд з канвеера сыходзіць веласіпед, а кожныя пяць мінут — матацыкл. Тут вырабляецца да 10 працэнтаў матацыклаў, якія выпускае прамысловасць Савецкага Саюза. Па выпуску матацыклаў на тысячы жыхароў Савецкая Беларусь ужо абагнала Англію і ФРГ.

ЯНКА БРЫЛЬ **7)**

Сэрца камуніста

Не прынялі нас, не далі нам зброі. Дый не было каму прымаць: ахопленая панікай, у бязладдзі армія адступала на ўсход услед за сваім гераічным начальствам. Пайшлі на ўсход і мы. Памятаеш мітынг у горадзе Сарнова — нашы прамовы, заклікі да барацьбы з фашызмам? У Познані нас акружыла «страж абыватэльска» і зноў пасадзіла за краты... Ноччу, ахопленыя панікай, турэмшчыкі пачалі выпускаць нас праз фортку жалезнай брамы — па двох. Так засталіся мы з табой адны, удвох пайшлі далей...

Не забуду ніколі той адзінокай польскай хаты каля шашы, куды я зайшоў напіцца. Над хутарам кружыўся бамбавоз з чорнымі крыжамі на крыллях, а ў хаце стаяла на каленях маладзіца з малым. Яно было голенькае, нібы на руках у мадонны. І сама яна, простая, бедная польская жанчына, у сваёй беззабароннай нявіннасці здалася мне святою. Усімі пакінутая, усімі ашуканая, яна рабіла адно, што магла, — малілася ўголас, і слёзы цяклі з яе ясных вачэй І я — атэіст, я — мужчына, які ўжо не раз сустракаўся з ворагам, я таксама заплакаў...

Мы бачылі, мы адчувалі трагедыю польскага працоўнага народа, якога чакалі яшчэ калючыя драты і печы крэматорыяў. І мы не маглі нічога больш зрабіць, чым ісці, колькі сілы, на ўсход, дзе наша радзіма, дзе ўсё павінна было вырашыцца так, як трэба.

Памятаеш тую прыдарожную сціргу жытнёвых снапоў, у якой мы думалі набрацца сілы, тыя абрыўкі газетнай паперы, якімі ты абкручваў на досвітку мае акрываўленыя ногі, тую шашу, грукат салдацкіх ботаў і сялянскіх калёсаў, пад якія мы ішлі насустрач сваёй невядомай будучыні?.. Я апіраўся на тваё плячо, ты вёў мяне.

А вось цяпер ты сам падбіўся, занямог. Сёння, на нашай любчанскай сустрэчы сяброў-партызан, я зноў балюча адчуваю разлуку, з табою. Памятаеш, як ты казаў, што нам нельга стамляцца, што мы павінны яшчэ многае зрабіць?..

Суровы ваенны лёс разлучыў іх на крывавым шляху адступлення.

Застаўшыся адзін, Павел праз два тыдні дабраўся да Варшавы, дзе вельмі хутка апынуўся ў родным асяроддзі рабочых і бежанцаў - палітвязняў. Урад пакінуў сталіцу, уцёк з краіны. Аднак дэфензіва яшчэ дзейнічала: з варшаўскіх турмаў былі выпушчаны ўсе, апроч камуністаў... Палітвязні, якія вызваліліся з іншых турмаў, у тым ліку многа дзяўчат з жаночай турмы Фардон, зноў сталі тут, у неўзабаве акружаным горадзе, падпольшчыкамі.

Пры дапамозе таварышаў Паўлу ўдалося ўступіць у рабочы батальён, арганізаваны пэпээсаўцамі. Арганізатары крычалі аб тым, што Варшава, апяразаная ірвамі і барыкадамі, стане другім Мадрытам, аднак капралы і малодшыя афіцэры рэзэрва, якія абучалі дабраахвотнікаў, загадвалі ім біць «вечных ворагаў Польшчы — немцаў» усіх падрад, не шкадуючы ні старых, ні жанчын, ні дзяцей. Павел і некалькі іншых камуністаў, якім таксама удалося атрымаць зброю, палічылі патрэбным сказаць радавым байцам батальёна, што гэта — няправільна: не кожны немец іхні вораг. Назаўтра ў «выўратоўцаў» (падрыўнікаў грамадскага ладу) афіцэры перад строем забралі вінтоўкі.

Заставалася адно — скідаць з дахаў запальныя бомбы, ратаваць жыхароў, заваленых у бомбасховішчах, увесь час пільна асцерагаючыся старога ворага — дэфензівы.

«Чорны панядзелак» — 23 верасня, калі на непакорны горад была кінута неймаверная сіла гітлераўскай авіяцыі, вырашыў лёс Варшавы. Праз тры дні па яе акрываўленых вуліцах загрукалі боты захопнікаў.

У натоўпе бежанцаў, якім было дазволена пакінуць руіны сталіцы, Павел падаўся на родны ўсход. Ён быў ужо значна бліжэй: над Бугам стаяла Чырвоная Армія.

Яшчэ ні разу ў жыцці — ні дагэтуль, ні пасля — Павел не адчуваў такое радасці, як у той дзень калі ён сустрэў першых савецкіх людзей. Простыя хлопцы ў шэрых шынялях — рускія, украінцы, казахі, беларусы... — яны бралі сена ў прыдарожным маёнтку, калі да іх кінулася некалькі чалавек з радасным крыкам на рускай, украінскай і польскай мовах: «Браточкі! Таварышы! Родныя!..» Для хлопцаў з чырвонымі зоркамі на пілотках на гэтай зямлі, якую яны днямі вызвалілі, і яны не вельмі здзіўляліся; кармілі чорным салдацкім хлебам і гэтых, і гэтых пацяшалі па-мужчынску грубаватай

(*Працяг на стар. 6*)

Я нехачу жыць па-воўчаму

Намагаючыся парваць сувязь партызан з насельніцтвам, фашысты загадалі 15-ці хутаранскім сем'ям перасяліцца ў вёску Кнаразы. Такое перасяленне наносіла ім вялікія затраты. Але, што зробіш, не станеш жа дыскутаваць над фашысцкім загадам. Жыхары вёскі прынялі перасяленцаў як родных. Многія з іх дапамаглі ім паставіць хаты і гаспадарчыя будынкі. За дапамогу і працу ніхто ад іх не хацеў платы. З таго часу хутаранцы пачалі жыць у вёсцы. Але вось з цягам часу ў памяці людзей пачала заціраццa ўся веліч няшчасцяў, нанесеных фашысцкімі захопнікамі. І ў Кнаразах сужыццё людзей пацякло зусім іншым рэчышчам.

— Калі толькі развязаўся наш сельгаскааператыў, — расказвае мне сакратар пярвічнай партыйнай арганізацыі Фёдар Ваўрэнюк, — дык і людзі зусім інакш пачалі жыць.

У дбайнасці аб сваім ўласным дабры адзін на другога пачаў глядзець ваўком. Адзін у другога з-пад рук вырваў бы, каб сабе прылажыць. Зусім сталі не тыя людзі. З гэтага часу і сталіся хутаранцы соллю ў вачах жыхарам вёскі. Справа ў тым, што яны вымушаны былі пабудавацца на чужых сядзібах. А вядома, зямля цяпер набрала цаны. Вось і пайшла нагонка на хутаранцаў.

— Дакуль яны будуць сядзець на нашым? Няхай выбіраюцца к чорту на свае хутары.

Пастаянныя сваркі з-за гэтай справы перараджаюцца неаднойчы ў бойкі. Даўнейшыя прыяцелі сталіся заўзятымі ворагамі. Справа сапраўды вырасла да балючай праблемы ў вёсцы. Добра аб ёй ведаюць гаспадары павета. Нават у Міністэрстве сельскай гаспадаркі знаюць гэтую справу (бо і туды ў пошуках справядлівасці падаваліся хутаранцы), але вось ніяк не могуць яе вырашыць.

Прэзідыум ПРН у Бельску стаіць на баку хутаранцаў. Аднойчы нават былі прысланы ў Кнаразы мярнічыя з мэтай, каб узамен за сядзібы жыхароў вёскі, на якіх пабудаваліся хутаранцы, выразаць з гаспадарак хутаранцаў адпаведную колькасць зямлі і прыдзяліць яе паасобным жыхарам вёскі. Усе хутаранцы былі на гэта згодны. Але вясковыя жанчыны (яны заўсёды адважнейшыя) сустрэлі мярнічых зусім не гасцінна. У выніку іх непасрэднай атакі патурбаваныя мярнічыя ўцяклі з вёскі, а дзве найбайчэйшыя жанчыны спатрэбілася арыштаваць і прымкнуць. На гэтым і закончыліся добрыя намеры гаспадароў павета. А становішча хутаранцаў у вёсцы і надалей засталося нявырашаным.

— Сям'я ў мяне, — расказвае Максім Іванюк, — як самі бачыце, не малая. Каб пабудаваць вось гэты домік, давялося гадамі адымаць ад ротаў і сабе і дзецям. Добра, што дзяржава дапамагла пазыкай, бо сам не здолеў бы пабудаваць яго. І хоць ён яшчэ не выканчаны, але як на добра пайшло б, дык летам ужо перасяліўся б у яго. А што, калі давядзецца зноў ламаць гэты цагляны домік і перасяляцца на хутар? Гадамі ўложаны труд загіне марна. Тады, чалавеча, хоць жывым у зямлю, лезь, лаканічна заключыў ён. — А зрэшты,—дадаў Іванюк са злосцю, — я не хачу жыць на хутары. Няхай яе халера возьме гэту санацыйну выдумку. Там чалавек дзічэе. А я не хачу жыць па-воўчаму. Я хачу з людзьмі, па-чалавечы...

Таксама выглядае справа і з іншымі хутаранцамі. У вёсцы стварылася вельмі дрэнная сітуацыя.

На маю думку, каб гэта вырашыць, трэба ў вёсцы як найхутчэй зрабіць сход, на якім спакойна, без гарачкі і сварак, супольна з сялянамі абмеркавалася б як найлепш зрабіць. Мне здаецца, што спосаб ёсць толькі адзін: адрэзаць ад гаспадарак хутаранцаў адпаведную колькасць зямлі і прыдзяліць яе уласнікам сядзіб, на якіх пабудаваныя хутаранцы. Зрэшты, такое ж становішча і мясцовай пярвічнай партыйнай арганізацыі. Менавіта так вырашана справа ў Плёсках і Зубаве.

Нельга ж сілай заставіць сялян, каб яны ізноў перасяляліся на бязлюдныя хутары і праз гэта паносілі вялікія затраты. І гэта павінны зразумець жыхары Кнаразоў.

В. БАРШЧЭЎСКІ

У васькаўскіх кааператыўшчыкаў

Гадавы разліковы сход членаў сельгаскааператыва ў Васьках (Гайнаўскі павет) быў сапраўды кааператыўным разлікам.

У вёсцы Ваські, дзе раней большасць гаспадароў была сельгаскааператыўшчыкамі, а навакольныя вёскі таксама ўваходзілі на гэтую дарогу, застаўся ў кааператыве невялікі калектыў — 12 членаў — суседзяў. Адзіная група людзей, якая супрацьставілася ліквідаванню кааператыва.

Менавіта аб тым і аб ролі, якую адыгралі некаторыя члены кааператыва, найбольш гаварылася на сходзе ў Васьках.

Аляксандар Граматовіч быў аддэлегаваны на партыйную працу ў Павятовы Камітэт.

Прышоў кастрычнік 1956 года. Кааператыўшчыкі набралі дзіўнага разгону — ліквідаваць калектыўныя гаспадаркі. Большая частка гаспадароў пад напорам багатых выступіла з «калгаса». Узнікла небяспечнае становішча. Жменька кааператыўшчыкаў, якая супрацьставілася хвалі ліквідацыі з трудом утрымалася на моцна падмінаваным грунце. У той час Граматовіч, які ўжо некалькі год працаваў інструктарам Павятовага Камітэта, хутка вырашыў аб сваім лёсе.

«Калі мы маем у далейшым будаваць сацыялізм на вёсцы, дык маё месца там — у кааператыве, — сказаў ён сакратару камітэта, падаючы заяву аб звальненні з працы.

У самы цяжкі перыяд, калі апускалі рукі і сумняваліся ў карыснасці кааператываў самыя лепшыя партыйныя дзеячы, А. Граматовіч вярнуўся на працу ў кааператыў.

Гэты крок бадай што вырашыў існаванне сельскагаспадарчага кааператыва ў Васьках.

Кааператыў утрымаўся. Не трэба здзіўляцца, што на сходзе, калі гаварылася аб прыкметным узросце калектыву, шмат добрых слоў было прысвечана выдатнай працы Аляксандра Граматовіча. Сваёй непахіснасцю ён здабыў вялікі аўтарытэт сярод кааператыўшчыкаў і партыі.

Сёння А. Граматовіч з'яўляецца радным Ваяводскай Рады нарадовай і членам Пленума ПК ПАРП. Ён таксама з'яўляецца старшынёю Міжпавятовага Саюза сельскагаспадарчых кааператываў у Гайнаўцы і старшынёю кааператыва ў Васьках. Апошні агульны сход ізноў паклікаў яго на старшыню, а дэлегаты павятовай партканферэнцыі выбралі Граматовіча дэлегатам на ваяводскую партканферэнцыю. Граматовічу давяраюць.

Ён, хоць старшыня, не сядзіць у паперках за сталом. Калі хочаш яго ўбачыць, дык ідзі ў стадолу, абору, або там, дзе працуе многа людзей — ён разам з імі. За гэта цэняць яго не толькі кааператыўшчыкі...

Міма невысокага ўраджаю (у мінулым годзе 11 членаў выступілі з кааператыва, пакідаючы па сабе вялікія сумы даўгоў, якія кааператыў быў вымушан заплаціць), а гэта мае ўплыў на агульную гаспадарку калектыву, вынікі атрымаліся, трэба сказаць, добрыя.

Доказам гэтага ёсць факт, што аднаасобнікі з адабрэннем глядзяць на сельгаскааператыў, а малазямельныя хіляцца да яго, напрыклад, Янка Станіславюк яшчэ перад агульным сходам злажыў прашэнне аб прыняцці яго з сям'ёю ў кааператыў.

Янка Станіславюк быў ужо некалі членам сельгаскааператыва, аднак у 1957 г. не вытрымаў націску багатых і выступіў, таму на гэты раз справа прыняцця яго ў калектыўную гаспадарку разглядалася вельмі дакладна, на агульным сходзе. Я. Станіславюк апраўдоўваўся, відаць было, што шчыра шкадуе свайго ўчынку. Мусіць, найбольш пераканаўчымі былі яго апошнія словы: «— Зразумейце мяне, я пахіснуўся, паддаўся ўплывам, але папрацаваў год сам і даволі з мяне».

Пасля доўгай дыскусіі Станіславюк большасцю галасоў (9 на 12 членаў) быў прыняты ў кааператыў.

Пасля сходу, выбараў праўлення, адбылася першая кааператыўная гасціна, на якой прысутнічалі госці з павета — сакратар ПК ПАРП Вітальд Сапоцька, старшыня прэзідыума ПРН, госці з ВРН, дэлегаты з кааператываў Бельшчыны, з Крыўца.

Доўга гулялі ўсе за сталамі багата застаўленымі ежай, запіваючы чыстым дайлідскім півам з бочкі. Школьны клуб да позняй ночы заліваўся музыкай і беларускімі народнымі песнямі.

Я. ЛЯСОЦКІ

П. БАРАШАЎ і В. КІТАІН

2)

(Дакументальная аповесць, расказаная палкоўнікам П. Н. Сахаравым і Нагаевым).

СУСТРЭЧА НА ЛЕСАПІЛЦЫ

Яны ішлі ўжо тры гадзіны. Сонца паднялося над лесам, высушыла расу і разагнала сыры туман, які раніцай упаў на пушчу. Толькі ў рэдкіх лагчынах ды над гладкімі рачулкамі туман яшчэ трымаўся, але нават лёгкага парыву ветру было дастаткова, каб развеяць яго.

Палян і ўзлескаў яны пазбягалі. Калі натыкаліся на іх — доўга стаялі ў кустах і ўважліва аглядалі мясцовасць, перш чым рушыць далей. Адзін з іх пры гэтым увесь час трымаў руку ў кішэні старэнькіх штаноў, сшытых зусім не па яго росту, і пры кожным шораху перапуджана ўздрыгваў і хапаўся за доўгаствольны пісталет, які адліваў чорнаю варанёнай сталлю.

— Слухай, Джо, хавай гэту штучку і не шалей! — злосна зашаптаў яго спадарожнік. — Так і засыпацца можна. Чаго ты спужаўся, гэта ж ласяня!

Той, каго звалі Джо, — нізкарослы, сутулаваты хлопец гадоў дваццаці пяці, з вузкім ілбом і глыбока сядзячымі вачыма, — з палёгкай уздыхнуў, сунуў у кішэнь пісталет, пакінуты на баявым узводзе, і адказаў зрываючымся голасам:

— Цяпер і я бачу, што ласяня! Глядзі ты, не пужлівы, — і ён ціхутка свіснуў.

Малюсенькае ласяня, якое выскачыла з кустоў і напужала Джо, адскочыла ў бок і знікла ў зарасніку.

— А мог быць і чалавек... — як бы апраўдваючыся, сказаў Джо, — ты, Фін, не вельмі храбрыся...

Фін сплюнуў:

— Вось паслаў мне Бог таварыша. З пужанаю варонаю ісці і то весялей было б. Калі ты не перастанеш шалець — кіну цябе к чортавай мацеры і пайду адзін.

— Досыць, Фін, давай карту, праверым дарогу, — прымірыцельна прамовіў Джо. — Асцярожнасць не зашкодзіць...

— Асцярожнасць — не, а трусасць тваая падвядзе, як піць даць — падвядзе. Калі ты не возьмеш сябе ў рукі... — барматаў Фін, ужо апускаючыся на зямлю і сцягваючы бот.

Ён разуўся, разматаў тонкую белую парцянку і рассцяліў яе на траве. Гэта была карта — двухкіламетроўка, надрукаваная на шчыльнай тканіне.

Палажыўшы на карту компас, яны доўга звяралі мясцовасць.

— Будзем арыентавацца вунь на тую старую бярозу. Праз тры кіламетры павінна быць рэчка Камянка, а за ёю — лесапілка. Злева ад лесапілкі — вёска Рудня, справа — Запанкі. На ўсякі выпадак дагаворымся: мы ідзем у Рудню, на рынак.

— Добра, — кіўнуў галавою Джо. — Абувайся хутчэй.

Фін зноў акуратна наматаў на нагу карту, нацягнуў бот, і яны нячутна рушылі далей.

Карта была дакладная, і праз паўтары гадзіны яны, як і разлічвалі, выйшлі на ціхую, маленькую рэчку Камянку. Загубленая сярод дрымучых лясоў пушчы, спакойная і задуменная Камянка рабіла па раўніне петлі, білася аб берагі на крутых паваротах, драмала ў ціхіх завадзях і не спяшаючыся несла свае чыстыя воды Нёману.

Непадалёку ад вёскі Рудня, там, дзе Камянка рабіла шырокую пятлю і дзе лес адступаў ад яе берагоў метраў на дзвесце, стаяў лесапільны заводзік. Дзве невялікія рамы пад навесам з дранкі і хатка канторы былі абнесены старым плотам з дошак.

Джо і Фін пастаялі ў кустах мінут дваццаць, уважліва аглядваючыся па баках. Вакол усё было ціха, і яны спакойна выйшлі на выбітую прасёлачную дарогу, па якой, відаць, калгасныя падводы вазілі з завода гарбылі і дошкі.

Стары стораж, захутаўшыся ў дажджавік, драмаў у сваёй фанернай будцы; на двары двое рабочых укладвалі ў штабель бярозавыя брускі; на прызбе дома галасна сварыліся вераб'і, і нікому, здавалася не было справы да прышэльцаў.

— Здарова, дзядулю!.. — спыніўся перад стаорожам Джо.

Дзед абыякава глянуў на яго і не спяшаючыся падняўся з лаўкі.

— Калі за лесаматэрыялам прышлі — сёння не адпускаем. Начальства наша ў раён адбыло аб новых рамах клапатаць, так што рэзалюцыю налажыць няма каму.

Джо і Фін пераглянуліся.

Квітнее беларуская культура

Яшчэ нядаўна, амаль ніхто не бачыў на сцэне мастацкага гуртка з беларускімі песнямі, п'есамі ці танцамі. Самадзейны рух на Беласточчыне развіваўся вельмі слаба. А нават, калі арганізавалася недзе група артыстаў - аматараў, дык рыхтавала праграму толькі на польскай мове, таму што не было матэрыялаў, надрукаваных па-беларуску.

У сучасны момант у гарадах і вёсках арганізуюцца гурткі мастацкай самадзейнасці Беларускага грамадска - культурнага таварыства.

Усё было б добра, каб гэтыя калектывы мелі дастатковую колькасць матэрыялаў, народных убораў. Не мала клопату прычыняе аксама недахоп памяшканняў.А вось некалькі слоў аб новзарганізаваных мастацкіх калектывах.

Мастацкі калектыў у Плянце ў Гайнаўскім павеце арганізаваўся ў снежні мінулага года. Арганізатарамі былі — малады дзеяч Саюза сялянскай моладзі сябра Рыгор Здаsucceedoўскі і загадчык клуба Уладзімір Клімюк. Кіраванне гуртком узяў на сябе Зданоўскі — жывы, амбітны, ахвотны да працы хлопец.

Удзельнікі калектыву з першых дзён узяліся за працу. Спачатку падрыхтавалі беларускую аднаактовую п'есу «Боты», скетчы, некалькі беларускіх, польскіх і рускіх песень.

17 студзеня б. г. насельніцтва Плянты і аколіц мела магчымасць захапляцца здольнасцямі сваіх артыстаў - аматараў.

Другім такім маладым калектывам з'яўляецца самадзейны калектыў з вёскі Махнатэ, які арганізаваўся таксама ў снежні мінулага года, пад кіраўніцтвам члена Саюза сялянскай моладзі Веслава Краська. Калектыў ССМ у Махнатым налічвае 42 асобы.

Першае прадстаўленне адбылося ў Махнатым. Калектыў ставіў п'есу Чужыніна «Пярэстая Красуля», выканаў скетчы і шмат розных песень. 14 студзеня 1959 года моладзь наведала жыхароў вёскі Арэшкава. Сялянам вельмі спадабалася п'еса і скетч «Дурны Яська». Выходзячы з залы, жыхары Арэшкава паўтаралі некаторыя моманты і словы паасобных сцэн, пры тым заходзіліся ад смеху. Доўга яны будуць памятаць маладых самадзейнікаў з Махнатага.

У тым самым большменш часе арганізаваўся самадзейны калектыў у Арэшкаве. Калектыў невялікі, усяго 12 асоб (у тым ліку тры дзяўчыны), але амбітная моладзь пераадольвае цяжкасці. Калектыў не мае кіраўніка, але члены добра самі з сабою радзяць. Гурток падрыхтаваў п'есу на беларускай мове «Валодзін гальштук» К. Крапівы, з якою 11 студзеня г. г. выступаў у сваёй вёсцы. 18 студзеня гурток выступаў у вёсцы Дабрыводы. Арэшкаўскі гурток пастанавіў наведаць некалькі навакольных вёсак.

Гайнаўскі павет ганарыцца яшчэ такімі мастацкімі калектывамі, як калектыў з Ласінкі, Скупава, Кузава, Навасадаў, Старога Ляўкова і іншымі, якія ўжо маюць вялікія дасягненні ў мастацкай самадзейнасці, якія ўдзельнічалі ў аглядах мастацкіх калектываў.

УЛ. СІДАРУК
Кузава

Уся крайна танцуе гуля-гуп

Гуля - гуп — самы модны цяпер у нас танец, а гуля-гупныя колы — самы ходкі тавар. Навачоэны танец ускружыў галовы не толькі моладзі і дарослым, але таксама і дзецям.

Песенны беларускі фольклор Беласточчыны

Ой, дзе ты пойдзеш, мой дзядочку?

Ой, дзе ты пойдзеш, мой дзядочку,
Ой, дзе пойдзеш, сівы галубочку?
Ой да лесу, бабушка, ой да лесу, любушка,
Ой, да лесу, ты мая, сівая галубушка.

А чаго ты пойдзеш, мой ты дзядочку,
Ой, чаго ты пойдзеш, сівы галубочку?
Па дроўцы, бабушка, па дроўцы, любушка,
Па дроўцы, ты мая сівая галубушка.

Чым ты будзеш рубаць, мой дзядочку,
Чым будзеш рубаць, сівы галубочку?
Тапарцём, бабушка, тапарцём, любушка,
Тапарцём, ты мая сівая галубушка.

Дзе возьмеш тапарця, мой ты дзядочку,
Дзе возьмеш тапарця, сівы галубочку?
У каваля, бабушка, у каваля, любушка,
У каваля, ты мая сівая галубушка.

Чым ты заплаціш, мой ты дзядочку,
Чым ты заплаціш, сівы галубочку?
Грошыкамі, бабушка, грошыкамі, любушка,
Грошыкамі, ты мая сівая галубушка.

А дзе ты возьмеш грошыкаў, мой ты дзядочку,
Дзе возьмеш грошыкаў, сівы галубочку?
Вазьму ў пана, бабушка, вазьму ў пана, любушка,
Вазьму ў пана, сівая галубушка.

Запісаў Федзя АРЦЭМЮК у вёсцы Парцава Бельскага павета

З малымі зьмяненнямі песня сьпяваецца не толькі ў Бельскім павеце — у Беластоцкім таксама.

Сваім матацыклам заграніцу

Турыстычнае бюро Польскага матарызацыйнага саюза арганізоўвае экскурсіі заграніцу — у Югаславію, Балгарыю, Францыю, Італію і Аўстрыю. Кожны ўдзельнік экскурсіі карыстаецца сваім матацыклам ці машынай. Экскурсіі гэтыя будуць адбывацца групамі, не меншымі чым па 15 асоб і на час ад 14 да 20 дзён.

Экскурсія на 14 дзён каштуе ад аднаго асобы 105 долараў (або роўнавартасць у іншай валюце) і 1.500 злотых на пашпартныя аплаты. А экскурсія на 20 дзён каштуе 150 долараў плюс 1.500 злотых. Выезды пачынаюцца ўжо ад месяца красавіка.

Усіх зацікаўленых гэтым, маючых свае матацыклы або машыны, просім звяртацца за дакладнымі інфармацыямі па наступнаму адрасу:

Polski Związek Motorowy
Białystok
ul. Wołodyjowskiego 3

ГОД ЗАМЕНГОФА

15 снежня 1859 года нарадзіўся ў Беластоку д-р Людвік Заменгоф, аўтар міжнароднай мовы — эсперанта.

Каб адзначыць 100-годдзе з дня нараджэння гэтага вялікага вучонага, 1959 год аб'яўлен «Годам Заменгофа». Урачыстыя святкаванні, якія з гэтага выпадку адбудуцца ва ўсіх краінах, арганізуюцца пад пратэкцыяй Міжнароднага Ганаровага Патраната, які створан з 118 выдомых асабістасцей 28 краін.

Кульмінацыйны пункт урачыстасцей адбудзецца ў час 44-га сусветнага кангрэса эсперантыстаў у жніўні ў Варшаве.

У склад Міжнароднага Патраната «Года Заменгофа» уваходзіць эліта культурнага, навуковага, мастацкага і грамадскага жыцця з усіх пяці кантынентаў.

Між іншым, на спіску Ганаровага Патраната бачым такія асабістасці, як прэзідэнт Бразіліі д-р Кубічэк, б. прэзідэнт Францыі Арыёль, маршалак Сейма ПНР Чэслаў Выцэх, пяць прэм'ераў з Польшчы, Галандыі, Бельгіі, Францыі і Н. Зеландыі, 25 міністраў з 13 краін, 3 лаўрэаты Нобелеўскай прэміі, шмат дыпламатаў і палітыкаў, 11 рэктараў вышэйшых навучальных устаноў. У склад гэтага Патраната ўваходзіць таксама вядомы беларускі пісьменнік Янка Маўр. (рл)

У Чыжах будзе новая школа

Нядаўна ў вёсцы Чыжы (Гайнаўскі павет) арганізаваўся камітэт будовы школы, які узначальвае Лявон Артэмюк. Жыхары Чыжоў абавязаліся выканаць пры будове школы ўсе нефаховыя работы, апрача гэтага ўсе 173 гаспадары ўнясуць грашовы ўклад у высокасці 300 зл.

— Добра, дзед, не патрэбны нам твае лесаматэрыялы! Ішлі побач, бачым: добрыя людзі працуюць. Дай, думаем, зойдзем, перакурым, вадзіцы нап'емся, словам перакінемся...

— Наконт курава ў нас сурова! — дзед грозна паказаў пальцам на фанерку з выбеленым сонцам і дажджом надпісам: "Курыць строга забараняецца. Штраф».

— А вады выпіць можна. У канторы бачок, пі на здароўе, калі стаміўся з дарогі. Стораж выцягнуў кісет і, нягледзячы на грозную забарону, закурыў. Відаць, дзеда гэтая аб'ява не датычылася.

У канторы ля акна стаяў старэнькі пісьменны стол, замазаны чарнілам, на стале — вечнёўская невылівачка, ручка і прэс-пап'е без прамакатак. На сцяне бадзёра цікалі ходзікі, у шкло, спрабуючы вырвацца на волю, упарта біўся чмель.

Джо, стукаючы цэпкай, прымайстраванай да алюміневага кубка, нацадзіў вады, выпіў. Потым аддаў кубак Фіну. Двое рабочых, а за імі і стораж увайшлі ў кантору, прыселі на табурэтках. Джо і Фін апусціліся на лаўку насупраць.

— Адкуль ідзяцё? — спытаў прышэльцаў адзін з рабочых, здаровы, высокі хлопец з рабым тварам.

— Са Стараўкі, — неахвотна адказаў Джо, працягнуўшы хлопцу пачку папяросаў. — Колькі тут будзе да Рудні, калі ісці прасёлкам?

Хлопец асцярожна прыняў велізарнымі пальцамі папяроску, размяў яе і, перш чым прыкурыць, падняў вочы на Джо.

— Як ісці будзеш... А вы самі адкуль, са Стараўкі?

Джо зрабіў выгляд, што не чуў пытання, нічога не адказаў і пачаў раскурваць сырую папяроску.

Рабы з цікавасцю разглядаў Фіна і Джо, потым перавёў вочы на старожа і другога рабочага. Але тыя былі спакойныя і моўчкі дымілі цыгаркамі.

— Дык ты, хлопец, у Рудню, значыць? — упарта паўтарыў сваё пытанне рабы.

— Туды... — Джо няўпэўнена махнуў рукою, страляючы па баках асцярожнымі вачыма, — думаем там на рынак папасці, прыкупіць што-небудзь. Работу вось з сябрам шукаем. Можа, у вас штось ёсць на прымеце?

Джо дастаў новую папяросу і, лоўка чыркнуўшы запальнічкай, высек іскру. Пакуль фіціль гарэў роўным полымем, рабы глядзеў на запальнічку так настойліва, як быццам бы ўспомніў нешта.

— Бензінкай карыстаешся... Глядзі ты, якая яна ў цябе добрая... — прамовіў, нарэшце, ён. — У нас такіх з вайны не вадзілася... Дзе дастаў яе?

— Ды так, адзін таварыш падарыў. Яшчэ на фронце, — нядбайна адказаў Джо, паспешна сунуўшы запальнічку ў кішэнь.

— З вайны, а выглядае зусім новай...

— Ды чорт з ёю, з запальнічкай — злуючы, перарваў рабога Джо. — Ты мне лепш скажы, на рынак у Рудню паспеем?

Рабы нейк дзіўна глянуў на Джо, потым на Фіна і раптам рашуча падняўся з табурэткі:

— Можа і паспееце... Толькі ў Рудні ніколі рынкаў не бывала... У Навагрудак усе ездзяць, вось як. А ну, брат, пакажы пашпарт...

Фін устаў, дастаў пашпарт, але ў гэты момант збялеўшы Джо выхапіў з кішэні доўгаствольны пісталет.

— Зноў, сволач! — прахрыпеў Фін, але Джо не звярнуў на яго ўвагі.

— Назад, чорт рабы! Заб'ю на месцы... — шыпеў ён і, не адварочваючыся, пасунуўся да выхаду.

Дзед - стораж і другі рабочы рушылі на незнаёмых, а рабы чуць адступіўшы, ужо захапіў цяжкую табурэтку і паволі паднімаў яе ў сваёй вялізнай ручшчы.

— Эй, міл чалавек, хавай гэту штучку! Мы пуджаныя, нас на хапок не возьмеш! — хрыплаватай скарагаворкай цвярдзіў дзед.

Фін, разумеючы, што больш нічога не засталося рабіць, выскачыў на двор і кінуўся да варот. Джо кінуўся за ім.

— Стой, варожына праклятая! Трымай іх, хлопцы — адчайна ўзвізгнуў дзед, калі Фін захлопнуўшы калітку, кінуўся ўверх па горцы, да лесу.

Джо, так і не адважыўся выстраліць, затрымаўся каля варот: ніяк не мог адчыніць цяжкай адсырэўшай калiткі, на якой захлопнуўся замок. За яго плячыма ўжо чуўся тупат ног праследвальнікаў, хрыплае дыханне і злосны шопат дзеда: «Стой, варожына, страляць буду...» Сабраўшы ўсе сілы, Джо скокнуў на плот. Перавальваючыся праз яго, ён з жахам адчуў, што яго моцна схапілі за нагу. Джо рвануўся, бот застаўся ў руках рабочага, а прышэлец цяжка зваліўся ў крапіву, імгненна ўскочыў і маланкава паімчаўся ў пушчу...

— Уцяклі, гады? — як быццам бы не верачы, што незнаёмыя схаваліся, хваляваўся дзед. — Уцяклі! Як жа ты іх выпусціў? — накінуўся ён на рабога.

— Можа гэта бандзюгі якія?..

...Кульгаючы на левую нагу, якая засталася без бота, Джо прабіраўся праз густыя зараснікі ў глыбіню пушчы. Тоўстая, шарсцяная шкарпэтка хутка парвалася на шматкі, і праз дзюры босую нагу балюча калола сухое галлё, рэзала асака. Джо некалькі разоў спыняўся, даставаў мапок, і жаласны крык крыжанкі разносіўся па лесе. Крык заціхаў, і Джо доўга прыслухоўваўся. Але заклік крыжанкі заставаўся безадказным. Толькі рэха манка плыло кудысьці за Каменку, у спакойныя прасторы пушчы.

Лес маўчаў. І Джо, перапуджана азіраючыся на кожным кроку, ішоў і ішоў наперад, праз гушчыню зараснікаў.

(Працяг у наступным нумары)

„Эва” у Беластоку

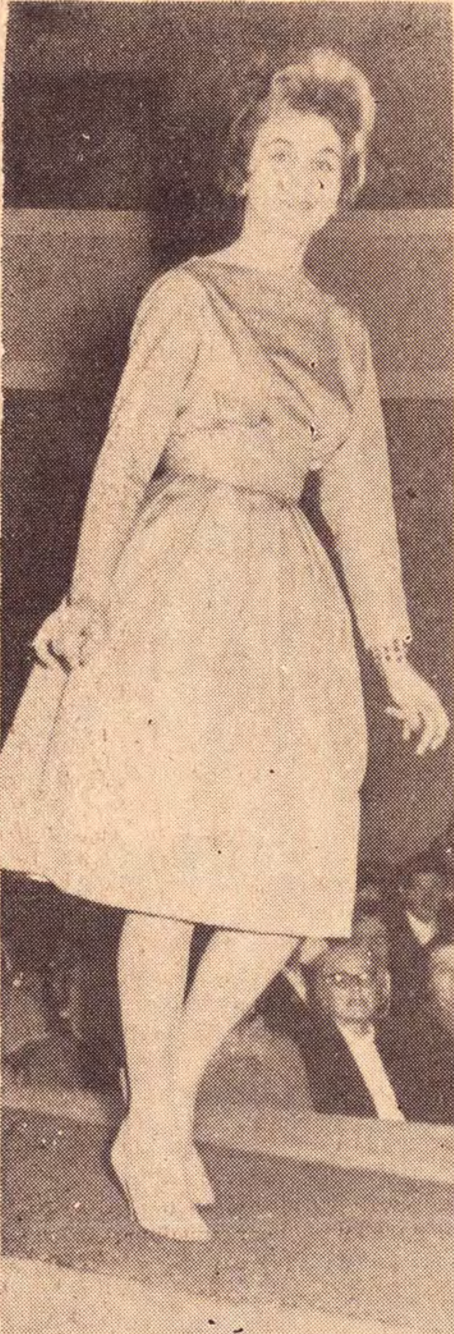
Пасля многіх паспяховых паказаў моды ў краіне і заграніцай, натуршчыцы славутага салона моды «Эва» ў Баршаве наведалі таксама Беласток.

Паказ моды адбыўся ў тэатры імя А. Вянгеркі. Ён разбудзіў захапленне ў публічнасці, асабліва ў жанчын. Дэманстраваныя мадэлі былі простыя і вельмі эфектоўныя. Ад убораў на лыжы, да балёвых сукенак — усё паказана з вялікай прывабнасцю і ветлівасцю, чаго несумненна пазайздросцілі натуршчыцам Эвы многія нашы жанчыны. Асабліва публічнасць цікавілася плашчамі і сукенкамі на перадпаўднёвы час дня, а таксама балёвымі сукенкамі. Усе ўборы выкананы з матэрыялаў, якія не цяжка знайсці ў нашым гандлю.

Шыкарныя, кароткія плашчы з даматканага сукна, шэрсці, непрамакальныя плашчы. Паказаны былі плашчы ў клетку, якая будзе модная ў гэтым вясеннім сезоне. Жанчынам спадабаліся рыпсавыя, бракатныя, шоўкавыя і шарсцяныя сукенкі, прыбраныя арыгінальнай крайкай з народным узорам. Некаторыя плашчы былі прыбраны фрэндзлямі, якія цяпер штораз часцей спатыкаецца каля розных фасонаў сукенак, плашчоў і блузачак.

Пажаданым было б, каб салон «Эва» з Варшавы часцей наведваў Беласток, дэманструючы самыя новыя фасоны, якія можна шыць з матэрыялаў прадаваных у нашых магазінах.

А. С.

Мадэль №1 — сукенка з яснага рыпсу, на пасляабедні час. Модная лінія падкрэсленая павышаным поясам. Дэкальтэ накшталт лодачкі.

Мадэль №2. У гэтай сукенцы можна пайсці на забаву. Сукенка зроблена з сярэбранай лямы ў палоскі. Ля пояса ружа — вельмі модная ў гэтым сезоне прыбранасць вечаровых сукенак

Мадэль №3. Балёвая сукенка зроблена з эфектоўнай залатой лямы. Вялікае дэкальтэ прыбранае ланцужком, вузкі няпоўнадоўгі рукаў.

Практычныя парады

Вугаль для свіней

Усе мы добра ведаем, што свіння добра прырастае на вазе, калі мы даем ёй дастаткова бульбы, вотруб'я, збожжа і добра даглядаем. Але я вельмі раіў бы паспрабаваць даць свінням, як дадатак да пашы, дзеравяны ці каменны вугаль, торф, соль, вапну, ці так званы шлак з меліярацыйных равоў. Лёгка заўважыць, як ахвотна свінні ядуць усё гэта. А калі ядуць, то, значыцца, арганізм патрабуе гэтых складнікаў для свайго ўзросту і здароўя. Паспрабуйце, пераканаецеся.

Н. ПЕРАВОЙ

Фарбаванне тканін

Перад фарбаваннем рэч трэба старанна ачысціць ад пылу і выдаліць плямы (асабліва тлушчавыя,) інакш гэтыя месцы не пафарбуюцца. Забруджаныя вырабы неабходна памыць, новую матэрыю перад фарбаваннем змачыць у цёплай вадзе.

Фарбаваць можна ў ацынкаваных або эмаліраваных бачках, вёдрах, тазах і г. д. Пасуда павінна быць чыстая, без іржы.

Фарбу трэба папярэдне развесці ў гарачай вадзе, добра размяшаць, ускіпяціць і дабавіць халоднай вады – каля 1 літра на кожны пакет фарбы. Атрыманы раствор старанна размяшаць, працадзіць праз няшчыльную тканіну і затым выліць у ваду, прыгатаваную для фарбавання.

Для фарбавання ў хатніх умовах баваўняных і шарсцяных вырабаў звычайна ўжываюць наяўныя ў продажы анілінавыя фарбы. Вырабы са штапельнага палатна, віскознага шоўку можна фарбаваць фарбай для баваўняных тканін. Для вырабаў з натуральнага шоўку карыстаюцца фарбай, прызначанай для шэрсці.

Раўнамерна змочаныя і выціснутыя вырабы кладуць у прыгатаваны фарбавальны раствор, нагрэты да тэмпературы 40—50 градусаў. Затым няспынна памешваючы гладкай палкай, раствор награюць амаль да кіпення і фарбуюць пры гэтай тэмпературы 30—40 мінут.

Пасля таго, як фарбавальны раствор закіпіць, трэба выняць рэч з раствору, дабавіць у яго воцату (2 сталовыя лыжкі на вядро), перамяшаць раствор і зноў апусціць рэч. Рэч трэба пакінуць у фарбавальным растворы да астывання, затым выняць. Пасля фарбавання вырабы старанна палошчуць спачатку ў цёплай, а затым у халоднай вадзе. Пры апошнім паласканні вырабаў з шэрсці рэкамендуецца дадаць 2 сталовыя лыжкі воцату на вядро вады.

Калі пафарбаваная рэч мае падкладку, яе трэба ад шарсцяных вырабаў адпароць, а ў паўшарсцяных — падпароць у некалькіх месцах.

І. ПАТАПОВІЧ

Сэрца камуніста

(Працяг са стар. 3)

ласкай простых, вясёлых сыноў народа. А вось мужчына ў плашчы і ў капелюшы (Паўла пераапранулі ў Варшаве) трымае ў дрыжачых руках кавалак іхняга салдацкага хлеба і не можа вымавіць ані слова ад хвалявання...

«Не трэба, таварыш, усё ўжо добра, усё прайшло!..»

Усё мінула, засталася, нарэшце, толькі радасць свабоды. На крылях яе, падганяючы час, ён дабіраўся ў роднае Наднямонне. Вёз яго свой, савецкі цягнік, свае, ужо і тут савецкія людзі, што мякка высцілалі сенам воз, у хатах кармілі героя родным хлебам і родным словам так зразумелага яму і так заслужанага шчасця. Апошнія пяць кіламетраў — па той самай дарозе, дзе ён калісьці, цэлую вечнасць таму назад, хадзіў і з паштальёнскай торбай, і ў кайданах, Павел прайшоў пехатою: хоць і спяшаўся вельмі але не змог адмовіцца ад гэтай ціхай, даўно чаканай прыемнасці... Была хмарная кастрычніцкая ноч, калі яго на ўскраіне родных Ярэміч воклічам: «Стой! Хто ідзе?» — затрымаў чырвонагвардзейскі патруль. Так не хацелася адказваць — думаў што непрыкметна і нечакана зойдзе ў хату друга, які ўжо, як ён даведаўся, дома... Аднак назваў сваё імя і прозвішча. Землякі не забыліся пра яго: хлопец з вінтоўкаю радасна закрычаў, на голас яго збеглася моладзь, старэйшыя, і ціхая хада яго ператварылася ў шумны, вясёлы паход да старой, маленькай Валодзевай хаты.

Толькі далёка за поўнач яны засталіся адны... А назаўтра і ў наступныя дні зноў амаль не зачыняліся дзверы, не змаўкалі воклічы прывітання, не магла закончыцца гутарка. Таварышы па былому падполлю ішлі сюды з бліжэйшых і далёкіх вёсак, неслі ад матак і жонак сваіх падарункі — хлеб, сала, малако, ад сябе далучаючы тое, без чаго іх пачуцці былі б не менш святочнымі і хмельнымі... І тут, у перапоўненай Валодзевай хаце, і ў ярэміцкім клубе, які — нядаўна адкрыты — звінеў песняй і музыкай. Паўлу хацелася ўшчыкнуць самога сябе і прачнуцца... Ды гэта быў не сон, а радасная, вынашаная ў марах сапраўднасць!..

Хацелася працы, аднак зусім непажадана і бязлітасна ў грудзях і ва ўсім целе дала сябе адчуць турма. Ён злёг. Як за братам, хадзіла за ім Валодзева жонка Алена, даўні іх друг па падпольнай рабоце, мужная і разумная беларуская жанчына. Стараліся не грукаць і не тупаць яе сыны і дачка, што спраўна павырасталі на гарапашным сірочым хлебе. Сам бацька дома бываў не часта: ён працаваў у часовым упраўленні Стаўбцоўскага павета, за трыццаць кіламетраў ад дому. У знак пашаны моладзь падаравала Паўлу радыёпрыёмнік, змайстраваны вясковым умельцам. Жывая чалавечая ласка і гэты самаробны апарат з навушнікамі якога хворы не разлучаўся, у нейкай меры ўтаймоўвалі тугу па працы, па непасрэдным удзеле ў станаўленні савецкага ладу ў родных мясцінах.

У адзін з чарговых прыездаў Валодзі дахаты Павел усцешыў яго сваім бадзёрым выглядам.

«Віншую, браток! Дык што — пачнем?»

І Павел пайшоў на працу.

Спачатку ён быў загадчыкам паравога млына ў мястэчку Турэц, пасля яго абралі дэпутатам Мірскага раённага савета, і Павел Арсеньевіч узначаліў Турэцкі сельскі савет. Гэта была жывая, творчая праца — заўсёды з людзьмі, якія дзялілі, нарэшце, панскую зямлю, арганізоўвалі калгасы, будавалі клубы і школы... Незабыўны, радасны час!.. Павышэнне, якое Паўлу неўзабаве прапанавалі, не вельмі ўсцешыла яго. Ды ён даўно прывык быць верным салдатам партыі — пайшоў на новую пасаду, у Мір, засеў за сакратарскі стол райвыканкома.

Калі наогул час у працы праходзіць хутка, дык тыя паўтара перадваенныя гады праляцелі як адзін дзень, тым больш, што ён быў небывала сонечны і звонкі. Дзіўная рэч! — за гэты час Паўлу нават ні разу не прыснілася турма...

Затое ў чэрвені — ліпені сорак першага года ў памяці яго балюча ажылі ўспаміны крывавай трагедыі польскіх дарог. Цяпер ужо — зусім нечакана і незразумела — адступала родная армія, палалі родныя вёскі і гарады, гінулі родныя людзі... На параконным райвыканкомаўскім возе, з групай дзяўчат - медсёстраў і з новым другам — вечна вясёлым рускім хлопцам Васем Лапаціным, Павел дабраўся да Беразіны, трохі вышэй ад захопленага варожым дэсантам Бабруйска. У Магілёве яны, дарваўшыся, нарэшце, да вагонаў, павярнулі з Лапаціным на поўдзень: на чыгуначнай станцыі Іўкаўка, за Днепрапетроўскам, працаваў пуцевіком Васяў старэйшы брат Грыгор.

У Паўла і Васі (адзін — сакратар райсавета, другі — старшыня раённага аддзела асоавіяхіма) была бронь, аднак хлопцы вырашылі ісці на фронт. Лапацін нават запэўніваў, што іх, дабраахвотнікаў, згодзяцца паслаць у адну батарэю... Сінельнікаўскі райваенком чамусьці не зразумеў іх, даволі бесцырымонна папрасіў ісці дахаты і чакаць. Неўзабаве былога артылерыста Васю прызвалі, а Паўла не пусцілі ў армію па стану яго здароўя.

У жніўні фронт прыйшоў і сюды, на Днепрапетроўшчыну. У перапоўненым бежанцамі вагоне, з капіталам, які налічваў 47 рублёў, за месяц Павел дабраўся да Сызрані, адкуль быў накіраваны ў Чкалаўскую вобласць.

(Працяг будзе)

Новы гурток БГ-КТ

Беларускае грамадска-культурнае таварыства развівае сваю працу. За апошні час гурток БГ-КТ паўстаў у Кленіках (Гайнаўскі пав.).

У арганізацыі гуртка памог бельскі аддзел БГ-КТ, а менавіта сябра Кастусь Майсеня. Гурток налічвае 11 членаў. Старшынёю застаў сябра Уладзімір Ваўранюк. Гурток пачынае сваю работу — ужо адбыліся 2 сходы, абмяркоўваецца арганізацыя вечарынкі ў сувязі з гадавінай Савецкай Арміі. Гурток драматычны далучыўся да гуртка БГ-КТ і супольна будуць развіваць культурную дзейнасць.

Л. ЗАКРОЙШЧЫК
Кленікі

У Рыбалах добрае супрацоўніцтва

Гурток Беларускага таварыства ў Рыбалах добра супрацоўнічае з мясцовым гуртком Саюза вясковай моладзі (ЗМВ). Цяпер разам рыхтуюць да пастаноўкі беларускую п'есу «Суд». Маладым артыстам - аматарам многа памагае кіраўнік рыбалаўскай школы сябра Панасюк і настаўніца Паўлючук. Пры гуртку ЗМВ арганізуецца таксама курс ігры на акардэоне.

(ся)

Беларускі фільм-клуб

Праўленне Гарадскога Аддзела Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў паразуменні з мясцовай радай Беластоцкага Прадпрыемства гарадскога будаўніцтва ў Беластоку арганізавалі кіно-клуб савецкіх і беларускіх кінафільмаў на дзвесце сядзячых месц. Сеансы будуць адбывацца ў клубе Беластоцкага Прадпрыемства гарбудаўніцтва па вул. Дзяржынскага — у першы і апошні аўторкі кожнага месяца. Пачатак сеансаў у 18 гадзін.

Уступ па спецыяльных месячных запрашэннях, якія можна атрымаць у канцылярыі Беластоцкага Аддзела таварыства, будынак Звёнзкаў Завадовых, пакой — 11.

Кіно-клуб будзе адкрыты 3 сакавіка г. г.

(ся)

Толькі ў адным павеце 1 298 230 зл. пайшло з дымам

Слова «пажар» наводзіць жах на чалавека, напаўняе душу страхам і смуткам. Ды і сапраўды, ёсць аб чым смуціцца, калі прыпомніць, што ў адным толькі Сакольскім павеце за 1958 год было 35 пажараў, якія нанеслі страты на агульную суму 1.298.230 зл.

Як нас паведамляе камендант Пажарнай каманды ў Саколцы тав. Сяргей Жук, у большасці выпадкаў прычынай пажараў была людская неасцярожнасць і лёгкадумнасць. І так: 4 пажары было з прычыны лёгкадумнасці дзяцей і юнакоў, 6 з лёгкадумнасці старэйшых, а пераважна ад папяросаў.

Найбольш пажараў было ў месяцы ліпені і жніўні, калі дзеці звольнены ад школьных заняткаў, а бацькі заняты жнівам не могуць утрымаць іх у патрэбнай дысцыпліне. Аднак нягледзячы на працу трэба дзяцей выхоўваць. Хаваць ад іх запалкі, забараняць іграць з агнём.

Ды і самаму трэба быць асцярожным. (я. б.)

Фабрыка ў Гарадку

На месцы многіх фабрык, якія да вайны існавалі ў Гарадку (Беластоцкі павет), ёсць толькі адно прадпрыемства мясцовай прамысловасці.

Жыхары Гарадка рабілі шмат захадаў, каб у іх мястэчку адкрыць нейкае большае прадпрыемства. У гэтым годзе Беластоцкая фабрыка плюшу прыступіла да апрацоўкі праекта свайго прадпрыемства, якое будзе адкрыта ў Гарадку. На Гарадоцкай фабрыцы плюшу будзе ўстаноўлена 150 кросен, за якімі будзе працаваць ад 150 да 200 асоб насельніцтва. Гарадоцкае прадпрыемства будзе выраблядь Беластоцкай фабрыцы ўсялякія шоўкавыя падшэўкі.

(аа)

Аўгустоўская моладзь у Маліннікох

Насельніцтва вёскі Маліннікі прыемна праводзіла вечар 8 лютага 1959 г., іх наведаў самадзейны мастацкі калектыў з вёскі Аўгустова к/Бельска.

Праграма калектыву была падрыхтавана на беларускай мове. У праграме былі беларускія танцы (полька, крыжачок, лявоніха), песні, вершы, гумар, п'еса «Міхалка» і г. д. Калектыў даў два выступленні, якія працягваліся на дзве гадзіны. Пасля канцэрта адбылася агульная забава, на якой аўгустоўская моладзь расказвала мясцовай моладзі аб тым, як арганізавала калектыў, паказала, як культурна можна праводзіць час на вёсцы, што кожны малады чалавек можа быць свайго роду артыстам.

Аўгустоўскі калектыў, як сказала сама моладзь, выступаў усяго другі раз з гэтай праграмай. Тым больш варта пахваліць маладых аматараў самадзейнасці.

Ад імя жыхароў Маліннік шчыра дзякую калектыву з вёскі Аўгустова за тое, што так прыемна развесяліў нас у вольны час.

СЦЯПАН КАЛІШУК
Маліннікі
Бельскі павет

Праз 10 месяцаў пабудавалі школу

Яшчэ нядаўна, у мінулым годзе, вы пісалі пра нашу школу ў Крушынянах. Людзі не верылі, нікому нават не снілася, што праз 10 месяцаў у нашай вёсцы стане такі будынак. Яшчэ 1-га мая 1958 года на месцы пабудовы нічога не было. Сяляне думалі, што школа будзе ставіцца 3—4 гады. Нам прыгадалася, як у нас ставілася школа пры санацыйнай уладзе. На плошчы былі ўсе матэрыялы: цэгла, вапна, каменне, дрэва, дошкі і іншыя, але адны звозілі, а другія прадалі і прапілі. Такім чынам нашы дзеці праз шмат год мучыліся і дамярзалі ў цёмным і ніскім будынку.

Сёння ў нашай вёсцы стаіць прасторная, ясная школа, на якую дзяржава дала нам 600 тысяч злотых. Шмат працы і стараннеяў паклаў кіраўнік школы і сяляне вёскі. У школе ёсць электрычнае святло. Сёння ў нашу школу дзеці кожным ранкам бягуць з радасцю і з вяселлем. Сяляне вельмі задаволены тым, што іх дочкі і сыны маюць дзе вучыцца, здабываць асвету.

А. МАКАЛЬ
Крушыняны

Аўгіня Грэсь — трохсоты член

Штораз актыўней працуе Гарадскі Аддзел Беларускага грамадска - культурнага таварыства (БГ-КТ) у Беластоку. Ёсць даволі вялікая бібліятэка, часта адбываюцца вечарыны з гутаркамі і фільмамі, танцавальныя вечарыны і г. д. Арганізоўваюцца імпрэзы і канцэрты. Тут членскі білет БГ-КТ мае сваю пашану і вартасць, бо апрача гонару прыналежнасці да арганізацыі і абавязку ўплачвання складчын, дае яшчэ ільготы на платныя ўступы на імпрэзы арганізоўваныя Аддзелам.

Людзей цікавіць Беларускае таварыства, ахвотна горнуцца і падтрымліваюць яго.

У суботу 31 студзеня ў 9 гадзін раніцы ў скромным пакойчыку Аддзела адбылася невялікая ўрачыстасць. Аўгіня Грэсь была прынята ў рады Беларускага таварыства як трохсоты член гарадскога аддзела. У сувязі з гэтым атрымала скромны падарунак — зборнік твораў папулярнага Кандрата Крапівы з напісам — «Жэні Грэсь — трохсотаму члену Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Беластоку».

На здымку: — Сакратар Праўлення Гарадскога Аддзела БГ-КТ сябра Кастусь Хлябіч уручае Аўгіні Грэсь трохсоты членскі білет. Падарунак трымае старшыня гарадскога аддзела БГ-КТ сябра Сакрат Яновіч.

фота — І. Р.

Чаму няма святла

Ад нейкага часу ў нашай вёсцы Вулька Тэрахоўска на вуліцы няма святла. Просім цябе «Ніва» дапамажы нам у гэтай справе.

УЛ. ЯНУШЭВІЧ
Вулька Тэрахоўска

Водгук на артыкул «Вясковыя настаўнікі»

Настаўніка трэба падрыхтаваць да прафесіі

Апошнім часам у «Ніве» быў надрукаваны артыкул пад загалоўкам «Вясковыя настаўнікі». Аўтар супастаўляе два кантрасты вобразу душы маладых вясковых настаўнікаў. Вобразы мабыць надта вострыя, але ў значнай меры праўдзівыя. Жыццё з'яўляецца няўмольным, цяжкім. Мабыць і добра, што яно з'яўляецца якраз такім.

Ведаем з кніжак і з наваколля такіх людзей, якіх жыццё было вельмі лёгкім. Хто яны, гэтыя людзі? Гэта, так сказаць, мякіна ў грамадстве.

Выхаванне чалавека з'яўляецца асноўным пытаннем у грамадстве. Затым праца настаўніка, бяручы пад увагу яе гуманнасць, ёсць працай лёгкай і адначасова цяжкай. Лёгкай — бо кожны чалавек мае ў душы частку гуманнасці, перадпасылкі, прад'яўляючыя поспехі, і тыя рысы, якія, адпаведна развітыя, робяць чалавека высокародным. Працай цяжкай ёсць таму, што вясковаму настаўніку пастаўлена заданне выхавання не толькі школьнай моладзі, але і старэйшага пакалення. Трэба аднак памятаць, што асноўным заданнем настаўніка ёсць праца над навучаннем і выхаваннем школьнай моладзі.

Як часта паміж настаўнікам а грамадствам неспадзявана ўзнікае канфлікт. Настаўнік, каб захаваць здаровае маральнае аблічча і безалкагольны цвярозы розум абавязаны часткова адхіліцца ад грамадскасці. Нельга сказаць, што гэты чалавек не ўмее жыць. Жыць па-разумнаму, гэта не значыць, што трэба прымкнуць да асяроддзя. Трэба адважна, разважна ісці наперад і весці за сабой іншых.

Колькі ж ёсць маладых настаўнікаў, якія адразу ўваходзяць у асяроддзе, а потым расчароўваюцца, нудзяць за горадам, ды ізноў не думаюць аб тым, што горад мае свае цяжкасці.

Каб дасягнуць задуманага, трэба перамагаць сябе, мець моцную волю, самаўпартасць. Добра, што настаўнік адчувае цягу да разрыўкі, але не толькі кіно і тэатр з'яўляюцца ёю.

Настаўнік павінен звяртаць асаблівую ўвагу на кніжкі, фотааматарства, ігру на музычных інструментах, навуку і інш. заняткі.

Няўжо настаўнік не бачыць характва вясковых краявідаў, прастаты і мудрасці нашага вясковага люду, якую яны сабою ўяўляюць? Перад вясковым настаўнікам узнікаюць усялякія пытанні, якіх ён не можа вырашыць, з якімі ніхто не пазнаёміў абсальвентаў педагагічных ліцэяў. Будучых настаўнікаў трэба перш за ўсё пазнаёміць з асновамі настаўніцкай працы.

Маладыя настаўнікі законьчыўшы ліцэй павінны ўтрымоўваць сувязі паміж сабою і ліцэем, у якім закончылі навуку. Такім чынам моладзь, якая навучаецца ў вышэйшых навучальных установах, мела б магчымасць пазнаёміцца з канкрэтнымі ўмовамі працы сваіх сяброў і сябровак, а апошнія ў далейшым адчувалі б сябе ў школьнай сукупнасці. Аднак дагэтуль ніхто над тым не думаў.

Педагагічныя ліцэі не праяўляюць заклапочанасці аб лёсах сваіх абсальвентаў. Не цікавяцца іх крытыцызмам у адносінах да метад і спосабу навучання і выхавання настаўніцкай кадры. Аднака ж узаемны абмен поглядамі і думкамі прынёс бы карысныя вынікі і тым, якія вучаць і тым, якія навучаюцца.

Я закранаю толькі адно пытанне з галіны настаўніцкай працы, а нам вядома, што вакол маладых настаўнікаў развілося шмат іншых складаных, цяжкіх да вырашэння пытанняў.

КАСТУСЬ ВЯЗОЎСКІ
Алексічы
Беластоцкі павет

Няма іголак

Быў час пасля вайны, калі ў нашых крамах не хапала цукру, солі і г. д. Людзі ведалі чаму не хапала гэтых тавараў. Сёння ў нашых крамах цукру, солі, хлеба ёсць удоваль, затое часта не хапае... іголак. Купіць іх можна пераважна толькі на рынку ў спекулянтаў. Сяляне ніяк не могуць зразумець, чаму іголак няма ў вясковай краме.

Р. СЕМЯНЮК
Райкі

Чаму сяляне крадуць лес?

Ужо тры разы сяляне з вёскі Нова Воля пісалі просьбу ў надлясніцтва ў справе продажу дрэва. Нажаль без выніку. А чым маюць агравацъ свае хаты? Вуглем? Калі і вугалю няма дзе купіць.

Я. С.

Рэдакцыйная пошта

Б. ПЕЦЮКЕВІЧ — Латв. ССР. Дзякуем за вашы пажаданні.

Т. МІХАЛЮК — Койлы — узнагароду за адгаданку мы выслалі. Калі атрымаеце, напішыце.

„NIWA"

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok. M. C. Skłodowskiej 7. tel. 54-14.
Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok. ul. Wesołowskiego 1. tel. centr. 37-41. red. naczelny i sekretariat 25-89.
Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa"
Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 zł półrocznie — 14 40 zł rocznie — 28.80 zł.
Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.
Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł, półrocznie — 20.30 zł. i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.
Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONIA" Warszawa. Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P. Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4,16
Nkł. 5.000 Błk. P-1

Пры абедзе

— Максім, чаму не хочаш абедаць?

— Жаніцца буду.

— Так рана? Яшчэ паспееш з жанячкай, нацешышся.

— Калі так — то добра, вы будзеце плаціць за мяне аліменты, а я пачакаю.

С. Г.

Хуліган і міліцыянер

— Добры вечар, пане міліцыянер!

— А чаму вы ў поўдзень «добры вечар» гаворыце?

— Як я гляну на вашу палку, то мне ў вачах цёмна робіцца.

У судзе

— Скажыце, мне, абвінавачаны, ці вы калі да жонкі добра адносіліся?

— Але ж не, высокі судзе, каб я добра адносіўся, то напэўна, тут не сядзеў бы.

— Я бачу, ты за апошні час папраавіўся.

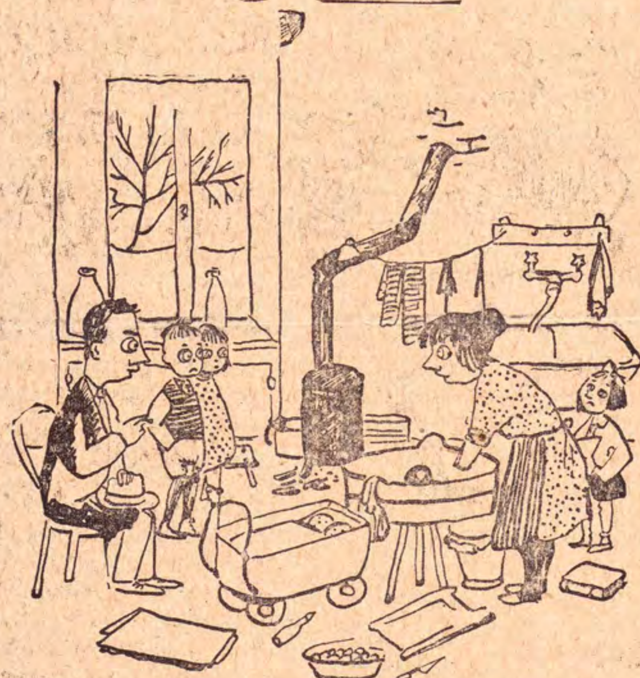
— Перайшоў, браток, на седзячы спосаб жыцця.

Жабрак

Маці: — Васька, дай гэтаму жабраку пяць грошай.

Васька: — Але ён, мама, хіба не такі ўжо няшчасны, калі заўсёды спявае.

(м)

Да дыскусіі аб адбудове Каралеўскага Замка ў Варшаве.

Журналіст: — Як вы думаеце? Што трэба перш будаваць, замак ці кватэры.

(Шпількі)

ЯКУБ КОЛАС

З беларускага жыцця

Ехаў пан на дачу з усёй сям'ёю і дворняю. Заехаў ён у карчму. Сядзіць у карчме мужык у аблавухай шапцы. Пан увайшоў у карчму. Прыносіць яму карчмар кварту гарэлкі, закускі, усяго. Сядзіць мужык, выпівае, закусвае...

— Янкель! Ідзі рахавацца.

Падышоў карчмар. Мужык закруціў шапкаю і пытае:

— Ну што? Заплочана?

— Заплочана!

Падыходзіць пан да мужыка.

— Што гэта ў цябе за шапка?

— Шапка, пане!.. Як трэба грошы, пакруці, цык і ёсць.

— Прадай ты мне яе.

— Ого, пане! Ніколі.

Стаў пан малёгаць, малёгаць. І заплаціў мужыку пяцьсот рублёў.

— Ну, — кажа на Янкеля, — нясі выпіўкі і закускі.

Набраў пан у карчмара можа на рублёў трыццаць.

— Ну, ідзі на рахунак.

Прыйшоў Янкель.

Пакруціў пан шапкаю.

— Ну, што — заплочана?

— Не, паночку!

Пан круціць другі раз. Няма нічога.

— Што, пан, круцішся? Смяешся, ці што з мяне? Дай мне, пан, грошы!

І прышлося пану заплаціць карчмару.

Заплаціўшы, паехаў да таго мужыка. А мужык быў знаёмы. Бачыць мужык, ідзе пан.

— Што рабіць? — кажа ён жонцы. — Я нарокам памру, а ты плач па мне.

Лёг мужык на лаву і ляжыць, як нежывы. Прыходзіць у хату пан. Ляжыць мужык, а жонка плача, аж на сцену лезе.

— А, пся крэў, здох!

Што ж пану рабіць? прапалі грошы. Капут! Схапіў са злосці пан у качэргах кол ды хваць мужыка па боку! Ускаквае мужык.

— От, дзінькуе пану! — і цалуе ў руку. — А я, паночак, з таго свету. Дзе пан узяў гэткае ажывідла?

Забыў пан і пра шапку, думае, што і па праўдзе гэта ён ажывіў калом.

— А, — кажа мужык, — а я і не ведаў, што ў мяне гэтакі кол.

— Прадай ты мне яго...

— Купляй, пане.

І прадаў мужык кол за трыста рублёў.

Паехаў пан далей. Прыязджае ён у маёнтак нейкага графа. А ў таго графа памерла якраз дачка. Усе ў доме плачуць, аж валасы на сабе рвуць.

— Не плачце, — кажа пан, — я ажыўлю. Выйдзіце толькі з хаты.

Усе вышлі. Пайшоў пан туды з калом. Паненка ляжыць на стале. Узяў пан кол ды трах ёй калом! Ляжыць. Пан другі раз, трэці — ляжыць. Размахнуўся пан ды бах з усяго пляча! Разбіў постаць... Прышла ў пакой прыслуга, звязалі пана і засадзілі ў астрог.

Сварка

На падворку, каля плота
Сварылася цёта з цётаю.
Пасварыліся за дзеткі
Задзярыстыя суседкі.

Верашчала цётка Люба:
— Адыдзі, бо дам у зубы!
Дзерлася ва ўсю Галена:
— Адступі, бо дам паленам

І схапіліся за полы,
І пабеглі да стадолы.
Там крычалі і кляліся,
Аж за чубы ўзяліся.

І цягнула цёта цётку,
Аж знайшліся пры выходку.
І, шчапіўшыся рукамі,
Апынуліся у яме.

Вышлі з хатаў два Антоны:
— Дзе то крычаць нашы жоны?
За Антонам прэ Антонак
Гатаваці сваіх жонак.

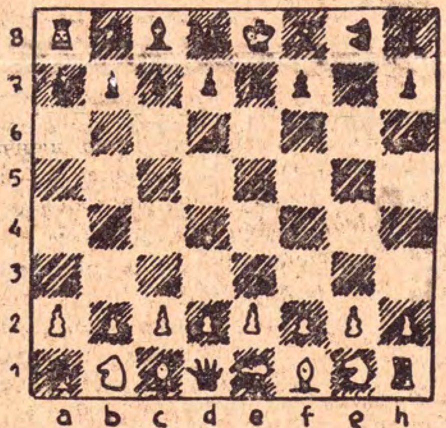
АНДРЭЙ КРУЧОК.

ШАХМАТЫ

Як запісаць шахматную партыю

Многія сельскія шахматысты, рашаюць задачы, але запісваць хады не ўмеюць. У сваіх пісьмах у рэдакцыю яны просяць дапамагчы ім навучыцца гэтаму. Сёння майстар спорту па шахматах А. І. Шаговіч расказвае, як запісваць шахматную партыю.

Гульня ў шахматы адбываецца на дошцы, якая складаецца з 64 палёў — 32 чорныя і 32 белыя. Фігуры (таксама чорныя і белыя) на дошцы ў першапачатковым становішчы размяшчаюцца так, як гэта паказана ў нас на дыяграме. Кожнае поле дошкі мае сваё абазначэнне, якое атрымліваецца ад перасячэння вертыкальных і гарызантальных радоў. Вертыкальныя рады, пачынаючы злева (з боку бе-

лых фігур), абазначаюцца літарамі латынскага алфавіту — a, b, c, d, e, f, g, h. Гарызантальныя (знізу ад белых фігур) лічбамі — 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. Такім чынам, поле, адзначанае на нашай дыяграме крыжыкам, будзе c4, таму што яно знаходзіцца на перасячэнні вертыкальнага раду c і гарызантальнага 4. А поле, адзначанае зорачкай, называецца f5.

Зыходзячы з гэтага, мы можам вызначыць першапачатковае становішча як белых, так і чорных фігур. Белы кароль знаходзіцца на полі e1, скарочана гэта запісваецца так: Крe1. Ферзь — на полі d1, або Фd1; сланы Cc1 і Cf1; коні — Kb1 і Kg1, ладдзі — Лa1 і Лh1. Пешкі ў адрозненне ад астатніх фігур абазначаюцца пры запісе шахматнай партыі толькі полем, на якім яны знаходзяцца ў гэты момант. У першапачатковым становішчы гэта запісваецца так: a2, b2, c2, d2, e2, f2, g2 і h2. Чорныя ж фігуры адпаведна размяшчаюцца на 7 і 8 гарызанталях.

Запіс ходу робіцца наступным чынам. Бярэцца першапачатковае становішча фігуры г. зн. поле, на якім фігура знаходзіцца перад ходам, а затым поле, на якое фігура пайшла. Так, калі, напрыклад, белая пешка, якая стаіць супраць караля, прасунулася з першапачатковага становішча на дзве клеткі ўперад, то ў запісе гэта будзе выглядаць 1. e2—e4.

Падслухана

— Бачыце, Сямён, — кажа сусед, — нашы сабакі ад адной маткі, але ваш які разумны, а мой брэша, калі трэба і калі не трэба.

— Які гаспадар, такі сабака, адказаў Сямён.

*

Аднойчы жанчына прышла да лекара. Лекар абслухаў яе, выпісаў рацэпт і сказаў.

— Гэта будзе націранне.

Жанчына ўзяла рацэпт і пайшла дамоў. Праз некалькі дзён ізноў прыйшла і кажа:

— Выпішыце мне другі рацэпт, бо гэты ўжо зусім выцерся.

*

— Як цябе завуць?

— Так, як майго бацьку.

— А як твайго бацьку завуць?

— Так, як і мяне.

— А, як цябе завуць, калі клічуць есці?

— Го-о-о, мяне не трэба клікаць, я да гэтага заўсёды першы.

С. Я.

„Гуля-гуп"

Млын круціць крыламі, карова круціць хвастом, а людзі, не маючы хваста і крылаў, круцяць «гуля-гуп».

Ды як яшчэ круцяць! І старыя і малыя — «улезуць у абруч і варочаюць бёдрамі, як турэцкія танцоўшчыцы.

Нашы грамадзяне падзяліліся цяпер на дзве часткі: адны круцяць галавой, а другія ніжняй часткай цела.

Нават знаёмыя, спаткаўшыся, пытаюць:

— Ну, як «гуля-гупаецца?»

Людзі, якія першы раз бяруць у рукі абруч і, нарэшце, ім удаецца пакруціць гэты незамысловы прыбор тры разы на сваім жываце, ганарацца поспехам, як бы яны выкінулі спутніка ў міжпланетныя прасторы. На другі дзень аб гэтым дасягненні даведаюцца далёкія і блізкія сваякі, знаёмыя і выпадковыя слухачы. Толькі бандары здзіўляюцца. Гэтыя майстры ад пачатку свету маюць дачыненне з абручамі, столькі часу набівалі іх на бочкі і не прышло ім у галаву набіць абруч на чалавека.

Спартсмены прысвойваюць сабе «гуля-гуп», называючы гэта спортам, харэографы ставяць танцы «гуля-гуп», гімнасты называюць гэта гімнастыкай, лекары пераконваюць, што «гуля - гуп» — выдатны сродак, пры дапамозе якога можна пазбегнуць атлушчэння, а мая знаёмая гаворыць, што пасля кярцення абруча ў яе воўчы апетыт і, такім чынам, праз тыдзень яна паправілася на тры кілаграмы.

Навуковыя супрацоўнікі заняліся вывучэннем «гуля-гуп» і хутка даведаемся, колькі абаротаў на мінуту трэба выконваць, якая колькасць калорый энергіі расходуецца пры гэтым, якія змяненні ў атмасферы выклікае «гуля-гуп» і які ўплыў мае «гуля-гуп» на разумовае развіццё чалавека. Па лініі нашай адміністрацыі хутка выйдзе інструкцыя, у якой будзе сказана аб забароне круціць «гуля-гуп» у аўтобусах, трамваях і на ўмярлінах. Замест таго, будзе дазволена круціць абручы на сходах, асабліва тады, як дыскусія слабая і дакладчык бяздзейнічае. Мабыць нашыя патомкі ацэняць «гуля - гуп» як ажыўленне нашай грамадскай дзейнасці, а пакуль што, дарагія чытачы, «гуля-гупайце» наздароўе. Купляючы абручы па 30 зл. (пры малым расходзе), дасягайце вялікіх абаротаў.

«Гуля-гупаць» можна, гатуючы збед, штопаючы шкарпетку і варачы самагонку, толькі ў часе даення каровы круціць абруч нявыгадна.

Дзядзька Лявонь

Развязка рэбуса з 45(141) нумара „Нівы"

Развязка: «І сава сваіх дзяцей хваліць.

Кніжныя ўзнагароды вылясавалі:

1. Кірык Вароўка — Горай (ваяводства Познаньскае)
2. Вольга Назарук — в. Гарадочна
3. Ніна Мароз — в. Паўлы
4. Я. Кісель — Гаркавічы
5. А. Марчук — Дубічы Царкоўныя
6. Р. Дмітрук — Грабавец
7. В. Аляшчынскі — Орля
8. В. Петручук — Паўлы
9. Я. Семянюк — Ольштын
10. М. Калінка — Варшава.

Узнагароды высылаем поштай.